

EXEMPLÁŘ KALENDÁŘE HISTORICKÉHO DANIELA ADAMA Z VELESLAVÍNA Z ROKU 1590 A OSUDY JEHO PRVNÍHO MAJITELE, NEZNÁMÉHO JIŘÍHO MĚLNICKÉHO Z GREIFENFELSU*

Anežka Baďurová – Lenka Bártová (Praha)

A Copy of *Kalendář historický* [Historical Calendar] by Daniel Adam of Veleslavín Printed in 1590 and the Fate of Its First Owner, Further Unknown Jiří Mělnický of Greifenfels

Abstract: Based primarily on archival sources, the article presents new relevant facts about the life of Jiří [Georgius] Mělnický of Greifenfels († 1619), the first owner of a copy of *Kalendář historický* printed by Daniel Adam of Veleslavín in 1590. Concerning this copy, significant research attention has been devoted to only one more owner of this book, Václav Nosidlo, namely in connection with his chronicle recordings from exile in 1625–1639. The only information about J. Mělnický so far has come from the owner's marks in Veleslavín's calendar: his initials with the date 1596 and a heraldic bookplate on the upper board, an attached sheet of paper with Jiří Mělnický's woodcut arms, and an encomiastic poem on this insignia written by Jiří [Georgius] Carolides of Carlsperk. The binding has been successfully assigned to Kryštof Meyšnar's bookbinding shop. The activities of Jiří Mělnický, originally named Pšovský, in Koporeč, Polehrady and Litoměřice have been proved by archival documents, but his presumed stay in Mělník and Prague remains unconfirmed.

Keywords: book provenance – Daniel Adam of Veleslavín (1546–1599) – Jiří Mělnický of Greifenfels († before 1619) – Václav Nosidlo (1592–1649) – Kryštof Meyšnar († 1599)

Kalendář historický, sepsaný a v roce 1590 podruhé vydáný¹ Danielem Adamem z Veleslavína, patřil ke knihám, o nichž je známo, že byly velmi ceněny soudobými majiteli, a opatrovány tedy v rodinách po několik generací. Kromě poučení z obsahu, nezastarávajícího ani s plynutím času, byly tyto knihy, zejména velkoformátové, využívány jednotlivými vlastníky k pamětnickým zápisům soukromé či společenské povahy, až kronikářského významu. Prostor k zápisům byl nejen v kalendářích na příděstích a předsádkách, někdy i na prázdných listech vevázaných pro poznámky, ale mnohdy také na poměrně širokých nepotištěných okrajích listů, ponechaných kolem zrcadla sazby. Tyto záznamy, dochované do současnosti v nemalém počtu knižních exemplářů,

stále zůstávají pro badatele cenným historickým pramenem v rozsáhlé tematické šíři, počínaje údaji o vlastnicích knihy a jejich životě, ať již se týkají známých osobností, či jednotlivců, jež moderní historiografické studie nepřipomínají.² Jednoho z nich se pokouší blíže identifikovat tento příspěvek. Jeho jméno – Jiří Mělnický z Greifenfelsu – je spjato s výtiskem Veleslavínova *Kalendáře* z roku 1590, který se po pouťi staletími i různými lokalitami v Čechách a v Německu ocitl ve fondu tehdejší Základní knihovny ČSAV (dnes Knihovny Akademie věd ČR, dále KNAV)³ a zde se stal předmětem badatelského zájmu. Upoutal pozornost díky kronikářským záznamům z let 1626–1639 litoměřického exulanta v Pirně Václava Nosidla z Geblic (1592–1649). Jejich obsah byl již

* Tento příspěvek vznikl v rámci institucionálního výzkumu Knihovny AV ČR: RVO 67985971.

¹ ADAM z VELESLAVÍNA, Daniel. *Kalendář Hystorycky. Krátké a Summownj poznamenánj wssechněch dnůw gednohokaždého Měsýce, přes celý rok...* Praha: Daniel Adam z Veleslavína, 1590. KNIHOPIS č. 59. Dostupné z: <https://kramerius.lib.cas.cz/> [cit. 16. 11. 2021].

² Studií souvisejících s *Kalendářem historickým* není málo, včetně pojednání o konkrétních exemplářích s rukopisnými záznamy. Vzhledem k zaměření tohoto článku není jejich výčet nutný, postačí tedy odkaz na příklady: SVOBODOVÁ 1990, s. 75–105; FEJTOVÁ 1998, s. 97–124, s edicí zápisků; HEJNIC, 1999, s. 1–35, s detailním rozбором kronikářských záznamů k dějinám Kostelce nad Labem z let 1616 – cca 1640 a podrobným rejstříkem; HURKA 2019, s. 69–72. V souvislosti s Litoměřicemi je ovšem namístě upozornit na pamětní zápisy, provedené do roku 1660 několika písaři na přívazku o 183 nepotištěných listech v dalším exempláři *Kalendáře*, uchovávaném v pražské Knihovně Královské kanonie premonstrátů na Strahově, sign. II AO 40: TOŠNEROVÁ – KVĚTOVÁ 2019, s. 355. Na s. 340 uvádějí autorky mezi jinými kronikami a pamětními záznamy k dějinám Litoměřic rovněž popis výtisku *Kalendáře* z KNAV, avšak s několika chybami: predikát J. Mělnického je psán „z Greisenfelsu“ (opakovaně i na s. 202), predikát J. Carolida „z Carlesberku“ a Nosidlovy zápisy nejsou „na volných stranách“, nýbrž na nepotištěných okrajích stran, převážně pod textem. Lokálně zajímavý vzhledem k Litoměřicím je výtisk *Kalendáře historického*, popsán in HRDÁ 1994.

³ Signatura TC 23, dostupné z: http://www.manuscriptorium.com/apps/index.php?direct=record&pid=RTRKNI-KNAV_T_C_23_03RXV2C-cs#search [cit. 16. 11. 2021].

dříve znám a komentován jako Nosidlova kronika podle opisu F. M. Pelcla,⁴ případně z výtahu o českých exulantech v Pirně, pořízeného z Pelclova dokumentu J. P. Cerronim,⁵ aniž se ovšem vědělo o osudech Pelclovy předlohy. V roce 1972 rozpoznal J. Martínek ve velkém množství vpisků převážně na nepotíštěných spodních okrajích listů v citovaném výtisku *Kalendáře* postrádaný Nosidlův původní text⁶ a zajistil exempláři zasloužené místo mezi významnými prameny k historii české exulantské obce v Německu.⁷ V roce 2009 publikovala o Nosidlovi studii M. Lisá,⁸ která přednesla návrh na kompletní edici záznamů v *Kalendáři*.⁹ K tomuto účelu jí byla poskytnuta jeho dřívější fotografická kopie na CD-ROMu. Ačkoli byl totiž na první pohled *Kalendář* v poměrně dobrém stavu, bylo již předtím rozhodnuto, že nemůže být nadále studován bez předchozího ošetření v restaurátorské dílně. Náročnějšímu badatelskému studiu bránila především lámavost listů, způsobená kyselostí papíru a hrozící jejich rozpadem při obracení. Restaurování bylo provedeno v roce 2013 péčí restaurátorky Jarmily Frankové¹⁰ a *Kalendář* byl poté zpřístupněn v digitalizované podobě (viz pozn. 3).

Kniha je ovšem zároveň cenná vztahem k prvnímu majiteli, doposud poněkud utajenému Jiřímu Mělnickému z Greifenfelsu,¹¹ jehož životopisná data nebyla při zkoumání Nosidlových záznamů usilovněji dohledávána. Autoři studií, soustředující se na obsah kronikářských vpisků, se z pochopitelných důvodů u Mělnického omezili na citaci provenienčních údajů přímo z výtisku *Kalendáře*, případně ze základní biografické literatury. Prvořadým bio-bibliografickým zdrojem k životopisům českých humanistů je *Rukověť*, ale tam samostatné heslo *Mělnický, Jiří* nenajdeme, pouze odkaz z tohoto jména na životopis Jiřího Morávka, jenže tento pozdější exulant by mohl být ztotožněn s prvním majitelem *Kalendáře* pouze tehdy, pokud by se narodil dříve, nežli *Rukověť* předpokládá („kolem r. 1585“),¹² mezi místy jeho

působení by byla i Koporeč a byl by mu udělen šlechtický přídomek z Greifenfelsu. Takový predikát však prokazatelně Morávek ve vydaných spisech nikde nepoužil (viz jeho bibliografii v *Rukověti*). Ztotožnění Jiřího Morávka s Jiřím Mělnickým z Greifenfelsu můžeme tudíž už jen na základě těchto odlišností vyloučit a potvrdily to i pozdější výsledky archivního průzkumu, které budou vysvětleny níže. M. Lisá v českém příspěvku z roku 2009 odkazuje na *Rukověť*, sv. 3, s. 308. Omylem si však vybrala heslo *Mělnický, Jiří*. V německé edici již tuto chybu vypustila. Přidala však hypotézu, že by J. Mělnický mohl být spřízněn s J. Carolidem z Carlsperka, jehož otec se jmenoval Karel Mělnický (1536–1599),¹³ a převzala dvě důležité informace¹⁴ z publikace J. Lipperta o dějinách Litoměřic: v roce 1602 údajně J. Mělnický nechal na vlastní náklady vymalovat prostřední oltář kostela¹⁵ a v roce 1623, kdy v Litoměřicích zahájila činnost pobělohorská vyšetřovací komise, se jeho jméno objevilo v seznamu litoměřických měšťanů nejpřísněji potrestaných ztrátou veškerého majetku za vzpuru proti císaři, ačkoli byl Mělnický již mrtev.¹⁶ Zjištěné údaje v literatuře tedy alespoň naznačily okolnosti, za kterých se mohl výtisk *Kalendáře* dostat od J. Mělnického k V. Nosidlovi – obě rodiny žily v Litoměřicích, odkud V. Nosidlo odešel v roce 1626 do exilu (viz pozn. 9).

Skutečnost, že životopis J. Mělnického má tolik mezer, se stala podnětem k pokusu vypátrat o něm více informací, případně najít doklady též o dalších knihách z jeho vlastnictví, přitažlivá byla i otázka vztahu mezi oběma následnými vlastníky *Kalendáře*, tedy J. Mělnickým a V. Nosidlem.

Výchozí údaje o J. Mělnickém poskytují samotný výtisk *Kalendáře*: iniciálové i heraldické supralibros na přední desce renesanční vazby – iniciály G. M. D. G. a vyobrazení gryfa s připojeným datem 1596 (viz obr. 1), dále před titul ve vázaný list s kolorovaným dřevořezovým vyobrazením erbu J. Mělnického, datem 1595 na pásce a pod ním vytištěnou

⁴ Opis je uložen v Archivu Národní knihovny ČR, signatura XIX.B.6. Dostupné zadáním signatury z: <https://www.manuscriptorium.com/apps/index.php> [cit. 16. 11. 2021]. Není to však opis do jiného výtisku *Kalendáře*, jak by někdo mohl usuzovat z formulace in TOŠNEROVÁ – KVĚTOVÁ 2019, s. 202, pozn. 802: „Pelclův opis kroniky, respektive výtisk *Kalendáře* historického s opisem, je uložen v Praze, v Národní knihovně, sign. XIX B 6.“

⁵ ŠVÁBENSKÝ 1973, s. 514, inv. č. 417.

⁶ MARTÍNEK 1972, s. 25; MARTÍNEK 1974, s. 99–113.

⁷ O Václavu Nosidlovi viz také heslo in RUKOVĚŤ, sv. 4, s. 46, zmíněn je pouze Pelclův opis Nosidlovy kroniky. Zpráva J. Martinka z roku 1972 zde zařazena ještě není. Nosidlův text je rovněž evidován v přehledech rukopisných pamětí, viz např.: SMETANA 1973, s. 248 (jen Pelclův opis a Cerronimův výtah o českých exulantech v Pirně, zpráva J. Martinka nemohla být vzhledem k blízkému souběhu dat vydání obou prací ještě uvedena). TOŠNEROVÁ – KVĚTOVÁ 2019, s. 340: přídomek J. Mělnického je uváděn chybně „z Greisenfelsu“, v popisu výtisku *Kalendáře* z KNAV; ĎURČANSKÝ, 2013, s. 93–95, cituje ve své publikaci Nosidlovy záznamy z opisu z 19. století, dochovaného v Archivu Akademie věd ČR. Předchozí relevantní odborná literatura tento opis neuvádí, a pokud je mi známo, nebyly opisy navzájem ani srovnávány.

⁸ LISÁ 2009, s. 1–43.

⁹ V roce 2014 vydala M. Lisá v německém nakladatelství kompletní edici Nosidlových záznamů s vlastním paralelním překladem do němčiny: LISÁ [sic] 2014 (citovány starší studie k Nosidlově kronice). Pirnu, kam V. Nosidlo z Litoměřic odcházel opakovaně (poprvé v roce 1626, definitivně v roce 1632), opustil po švédském vyplnění města, k němuž došlo 3. května 1639. Poslední údaj v Nosidlových záznamech se vztahuje k 13. březnu 1639: LISÁ 2009, s. 14.

¹⁰ Kyselost papíru nebyla pochopitelně jediným poškozením, které exemplář za svoji dlouhou existenci utrpěl – např. místy odřený usňový potah, mírná koroze u hřebíčků ve sponách kování. Podrobná restaurátorská zpráva J. Frankové je archivována v Knihovědném oddělení KNAV.

¹¹ V pramenech i v literatuře psán v různých variantách: z Greyffenfelsu, z Greyffnfelzu.

¹² RUKOVĚŤ, sv. 3, s. 378–380. K žádnému z obou jmen nepřináší nové údaje ani 6. svazek *Rukověti*, tj. *Dodatky*.

¹³ LISÁ 2009, s. 15; LISÁ [sic] 2014, s. 35. Karel Mělnický získal predikát z Carlsperka v roce 1596, viz RUKOVĚŤ, sv. 1, s. 326; VOIT 2008, s. 390. O osobnosti K. Mělnického z Carlsperka JÁSEK 2004, s. 125–130.

¹⁴ LISÁ [sic] 2014, s. 35.

¹⁵ LIPPERT 1871, s. 457, bez odkazu na zdroj: „*Georg Melnický [sic] von Greifenfels ließ 1602 auf eigene Kosten das mittlere Altarbild malen.*“ Tento údaj, uvedený bez odkazu na zdroj, autor zjistil nepochybně v litoměřické Pamětní knize městských písařů, 1570–1612: SOKA Litoměřice se sídlem v Lovosicích, AML, Pamětní kniha městských písařů, 1570–1612, sign. IV b 1, s. 380. Viz pozn. 46, 60.

¹⁶ LIPPERT 1871, s. 389, s odlišnou podobou přídomku: „... „*Georg Melnický von Greifenfeld (1623 bereits †)*“.

oslavnou básní na tento erb od Jiřího Carolida z Carlsperka, zakončenou impresem Adama z Veleslavína z roku 1596 (viz obr. 2).¹⁷ Žádný další dochovaný exemplář tohoto jednolistu nebyl zatím v žádné bibliografii, historickém knižním fondu ani v jiném výtisku *Kalendáře* zjištěn.¹⁸ První a třetí dvojverší se však vytištěna objevila rok předtím. Šlo o sborník básní *Gratulationes in natalem Iudithae* k narození dcery Adama Muldatynea, užívajícího rovněž přídomek z Greifenfelsu.¹⁹ Ve spodní části fol. [A 3r] této gratulační brožurky je otištěno upozornění, že zbývající strana, aby nezůstala prázdná, je vyplněna zveršovanými symboly dvou přátel Adama Muldatynea a první je uveden Jiří Mělnický z Greifenfelsu s heslem „*Gravia monstrant ad gaudia*“. Dvojverší, textově shodná s verši na jednolistu v *Kalendáři*, zde sice nejsou podepsána, ale nesporně se k nim vztahuje jméno J. Carolida uvedené pod bezprostředně následujícími dvěma distichy na symbol Jana Šrama Muldatynea (bez predikátu). Dokud nebyl badatelům představen jednolist s erbem Jiřího Mělnického v *Kalendáři*, byla báseň ve sborníku *Gratulationes* jediným soudobým textem evidovaným ve spojení se jménem Jiřího Mělnického z Greifenfelsu.²⁰ Shoda šlechtického predikátu Jiřího Mělnického a Adama Muldatynea je v těchto dvou tiscích podtržena i srovnáním zobrazených erbů – Muldatyneova na titulní straně sborníku *Gratulationes* a Mělnického v *Kalendáři*. Rozdíl je pouze ve výplni obdélníkové kartuše pod erbem – zatímco J. Mělnický má na ní své jméno „*Geor. Mielnicki á Greyffen*“ (viz obr. 2), u erbu Muldatyneova zůstala prázdná.²¹ Dedikační povahu můžeme v *Kalendáři* přisoudit nejen těmto účelově zařazeným veršům na erb Mělnického z pera Jiřího Carolida z Carlsperka, ale rovněž básni *Rex Leo quadrupedum*, se jménem Jana Campana Vodňanského rukopisně vepsanou pod dřevořezové vyobrazení českého znaku na regulérním fol. [3v] v *Kalendáři* (viz obr. 3).

V tištěné podobě zatím tato dvě Campanova dvojverší nebyla v žádném humanistickém sborníku zjištěna, a pokud se tak nestane, bylo by možné se domnívat, že byla vepsána do *Kalendáře* pouze pro J. Mělnického. Zda jde přímo o autograf Jana Campana, tehdy nejuznávanějšího básníka, není

Obr. 1. Daniel Adam z Veleslavína, *Kalendář historický ...*, Praha 1590. Knihovna Akademie věd ČR, signatura TC 23, vazba K. Meyšnara. Foto: Jarmila Franková.

ovšem snadné rozhodnout, několik jiných dedikačních vpisů J. Campana, dostupných ke srovnání přibližně ze stejné doby, k tomu neposkytuje dostatečné důkazy.²² Vlastní vpisky nebo podpisy J. Mělnického v exempláři *Kalendáře* nejsou.

¹⁷ INSIGNIA ET SYMBOLVM GEORGII MIELNICZKY á GREYFFNFELSO, CAPITANEI IN KOPORCZE. ... SYMBOLVM. GRAVIA MONSTRANT AD GAVDIA. ... M. Geor. Carolides á Carlsperga Poëta Laureatus Cæsareus 14. Octobr. Faciebat. PRAGÆ, Typis M. Danielis Adami, Anno M. D. XCVI. [=1596] Viz obr. 2.

¹⁸ Necituje ho ani RUKOVĚTĚ, BOHATCOVÁ 2005, není dochován ve sbírce Václava Dobřenského – KOPÁČEK 2000. Sbírká Dobřenského dostupná z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/mns_direct.php?docId=set04071319 [cit. 16. 11. 2021].

¹⁹ *Gratulationes in natalem Iudithae filiae optimi viri dn. Adami Mvld. á Greyffnfelso &c. qvi in 28. Octobr. 1595. incidit feliciter. scriptæ ab amicis & solatio Patris dicatæ* ... S. I., s. t. n., s. a. [Praha, Daniel Adam z Veleslavína 1595] 8°. A⁴ [=4] ff (rub fol. A4 nepotištěn). RUKOVĚTĚ, sv. 3, s. 387, s. v. Muldatyneus z Greyffnfelso, Adam. Přispěli Jiří Carolides z Carlsperka, Sofoniáš Rosacius, Václav Muldatyneus z Greifenfelsu, Jan Šturm z Greifenfelsu, Petr Saucupiades (viz příslušná hesla v *Rukověti*). Verše na konci (fol. A 3v) jsou nadepsány: „*Hic, ne pagella vacaret, symbola amicorum Adami Muldatynei subjecta sunt. GEORGII MIELNICKY á GREYFFNFELSO. Gravia monstrant ad gaudia.*“ Za nimi následuje ještě dvojverší na symbol Jana Šrama Muldatynea a poté poděkování J. Carolidovi od Adama Muldatynea mladšího za uspořádání sborníku. Jde o vzácně dochovaný výtisk ve Strahovské knihovně Královské kanonie premonstrátů na Strahově v Praze, za jehož zpřístupnění děkuji dr. Hedvice Kuchařové, Ph.D. *Rukověť* příslušnost k tiskárně neeší, avšak srovnáním především úpravy titulní strany sborníku a jednolistu vevázaného v *Kalendáři* lze připsat sborník tiskaři Adamu Danielovi z Veleslavína. BOHATCOVÁ 2005 sborník v soupisu veleslavínských tisků evidován nemá.

²⁰ K ní odkazuje ve své studii MARTÍNEK 1974, s. 104, u jména J. Mělnického.

²¹ Pod erbem je na titulní straně tisku *Gratulationes* zdůvodněno znamení gryfa: „*Gryphs volucris quatrupes ROSA cui pede saxa prementi Purpurat, haec generi vendicat arma meo*“ (rozšířenou verzi pod erbem Jiřího Mělnického viz obr. 2).

²² Určení písma je o to obtížnější, že na Campanových verších, vepsaných do *Kalendáře*, je zřetelná snaha o krasopis, takže se od běžného zápisu odlišují – viz např. velmi podobný ductus písma autorské dedikace in Jan CAMPANUS, *Chronographia* ... Praha 1598, Knihovna Národního muzea, sign. 49 B 25, nebo nijak zvlášť shodný dedikační vpisek in Jan CAMPANUS, *Turcicorum tyrannorum ... descriptio* ... Praha 1597, Národní knihovna, sign. 52 F 33. Hodnocení J. Campana viz MARTÍNEK 1990, s. 55: „... zmíněnému autorovi [= Campanovi] přiznávali téměř všichni současníci nejvýznamnější postavení mezi přibližně tisíci latinskými básníky v Čechách a na Moravě na začátku 17. století, což dávali najevo tím, že žádali pro svá díla doporučující verše především od něho.“

Obr. 2. Dedikační list Jiřímu Mělnickému z Greifenfelsu s básní Jana Carolida v exempláři Veleslavínova *Kalendáře historického*, Knihovna Akademie věd ČR, signatura TC 23. Foto: Jarmila Franková.

K reprezentativnímu vzhledu takto ozvláštňeného výtisku *Kalendáře* patřilo i jeho knihařské zpracování – původně bílá useň z veřovice, zdobená tlačnými ornamenty s pásy portrétních medailonků, kovové přezky na řemínkách a červeně natřená ořízka (viz obr. 1), středová plotna na přední desce vyplněna heraldickým supralibros s iniciálami majitele. Pátrání po knihaři značně usnadnily především studie B. Nusky a jeho pozůstalostní sbírka obtahů vazeb, věnovaná Severočeskému muzeu v Liberci a dnes převedená do digitální podoby.²³ Rešersemi v těchto zdrojích a srovnáním s užitou výzdobou na vazbě *Kalendáře* v KNAV připsala L. Bártová její zhotovení výrazné knihařské dílně 16. století Kryštofa Meyšnara, spolupracujícího mimo jiné s Danielem Adamem z Veleslavína.²⁴

Zdůraznění roku 1595 na vazbě i dřevořezovým zobrazením erbu J. Mělnického opravňuje k výkladu, že *Kalendář* měl být památkou (případně i darem přátel) na udělení erbu,

povýšení do rytířského stavu. Nadpis veršů J. Carolida poskytl, kromě přídomku „à Greyfnfelso“, k pátrání o životních příbězích J. Mělnického druhý konkrétní údaj – oslavencem byl správcem na Koporči.²⁵ Tyto dvě informace, spolu s publikovanými zmínkami u J. Lipperta a M. Lisé o J. Mělnickém v Litoměřicích, určily směřování prvních rešerší v relevantní odborné literatuře a v archivních fondech, s předpokladem, že J. Mělnický se pravděpodobně někdy od 50.–60. let pohyboval mezi Mělníkem, Prahou, Koporčí a Litoměřicemi.

Genealogická literatura o Jiřímu Mělnickém zcela nemlčí. Není sice zapsán mezi nobilitovanými měšťany,²⁶ ale jeho jméno se v roce 1859 objevilo v seznamu šlechticů vydaném A. Schimonem,²⁷ na který později odkázal ve svém důkladném genealogickém přehledu V. Král z Dobré Vody, jenž patrně věděl o existenci jedolistu s erbem a devízou J. Mělnického, posvěcenými verši J. Carolida v Adamově

²³ NUSKA 1952. Dostupné z: http://www.manuscriptorium.com/apps/index.php?direct=record&pid=RASTIS-NKCR_XIX_B_6_4B93R57-cs#search [cit. 16. 11. 2021]. Charakteristický váleček s portrétními medailony, uplatněný též na vazbě *Kalendáře* (viz obr. 1), je ve sbírce reprodukován na fotokopii č. 13, váleček č. 14.

²⁴ NUSKA 1970, s. 119n. Srov. tam za s. 128 reprodukovanou vazbu K. Meyšnara.

²⁵ Statek s tvrzí u Mostu, která zanikla v 17. století, viz OSN 1899, sv. 14, s. 776; V roce 1559 získali majitelé právo těžit kamenečnou břidlicí a provozovat huť – viz <https://cs.wikipedia.org/wiki/Kopore%C4%8D> [cit. 16. 11. 2021].

²⁶ DOERR 1900. Údaj o J. Mělnickém z Greifenfelsu není ani v Doerrově genealogické pozůstalosti v NA ČR v Praze.

²⁷ SCHIMON 1859, s. 102: „Melnitzký v. Greifenfels, Georg 1607 Adelst.“ [údaj pravděpodobně podle G. D. Wunschwitze – viz pozn. 31].

Kalendáři, a z něho data o Mělnickém převzal do své publikace.²⁸ Jméno J. Mělnického zaznamenal v biografické části své bibliografie také Č. Zíbrt.²⁹

Průzkum archivních pramenů nebyl bezvýsledný, byť na všechny otázky zatím odpovědi nepřinesl. Studovány byly především dokumenty v Archivu Univerzity Karlovy, Národním archivu ČR (NA ČR), Státním okresním archivu (SOkA) v Litoměřicích se sídlem v Lovosicích a Státním okresním archivu (SOkA) v Mělníce. Již citovaný údaj o přídomku Mělnického a o jeho úřadování na Koporčci byl první rešerší, která se nabízela k ověření v relevantních archiváliích. V tomto směru však bylo pátrání jistým zklamáním. Ve sbírce Salbuchů v Národním archivu ČR nebyl nalezen v letech k roku 1595 žádný zápis o přidělení erbu J. Mělnickému³⁰ a jedinou zmínkou ve všech ověřovaných inventářích genealogických sbírek v NA ČR je strohá poznámka ve Wunschwitzově pozůstalosti o rodu „von Greifenfels-Mělnický“ k roku 1607.³¹ Nelze zatím ani uvést doklad, že by se J. Mělnický dostal k přídomku a erbu cestou erbovního strýcovství,³² například s někým z nobilitovaných v roce 1594. S přihlédnutím k obsahu zmíněného gratulačního sborníku (viz pozn. 19) by se tento vztah nabízel především s Adamem Muldatyneem, jehož erb, zobrazený na titulní straně *Gratulationes* je téměř shodný, včetně data 1595 na pásce, s podobou erbu J. Mělnického v *Kalendáři*.

Výmluvnější byl v NA ČR fond Stará manipulace, v němž se dochovalo několik důležitých dokumentů, týkajících se vztahu J. Mělnického ke Koporčci. Nejstarším je opis kupní smlouvy mezi Jiřím Mělnickým z Greifenfelsu a majitelkou Koporče Dorotou Šmolcovou z Reicenštejna a na Koporčci, která J. Mělnickému a jeho manželce Jeruši (rodné jméno neuvedeno) prodala v roce 1596 statek ve vsi Polehrady (Polerady) se vším příslušenstvím³³ a zároveň jim k této nemovitosti vydala pod vlastní pečeti tzv. hamfešt, opravňující J. Mělnického, jeho manželku i budoucí potomky k nabytému vlastnictví do úrovně svobodného, dědičného nakládání i osvobození od povinně odevzdávaných naturálií a dalších závazků.³⁴ Z úvodních vět hamfeštu vyplývá, že J. Mělnický byl tehdy na Koporčci zaměstnán už několik let – D. Šmolcová zdůrazňuje, že již za života jejího předchozího manžela Oldřicha Kostomladského z Vřesovic, poté u dalšího manžela Zikmunda Šmolce ze Šmolcu a syna Jana Zikmunda Křena z Velebudic: „... *znamena- vší a patřivši na pilné a věrné i mně užitečné služby Jiříka Mělnického z Greyffensfelzu ouředníka mého, též Jeruše manželky jeho, kteréž jak dobré paměti panu Voldřichovi Kostomladskému z Vřesovic,³⁵ tak také i panu Zikmundovi Šmolcovi z Šmolcu,³⁶ pánům manželům mým milým, tudíž i Janu Zikmundovi z Velebudic,³⁷ synu mému nejmilejšímu, i tolikéž mně od mnohých let oba činili a podnes činili*

²⁸ KRÁL z DOBRÉ VODY 1904, s. 159: „*Mělnický v. Greiffensfels, Georg: W.-Brief 14. X. 1596; A. 1607. (Sch.) [W. auf dem Einblattdruck des G. Carolides à Carlsperga: Insignia et Symbolum G. M. à G., Pragae, typis Adami, 1596.]*.“ Zkratky v textu hesla znamenají: A = Adelstand, Sch. = Schimon, W. = Wappen. A. Král zde tedy cituje dlouhou nezvěstný jednolist, nyní známý z výtisku *Kalendáře* v KNAV (viz pozn. 17).

²⁹ ZÍBRT 1900, část 1. č. 14918 (s odkazem na A. Schimona).

³⁰ Podle záznamu ve svazku Sal 12a, ff. 415r–416v dostali v roce 1594 přídomek z Greifenfelsu se znamením gryfa Martin Schuser, Georg Kholler Skavský, Adam Vltavský a Wenzl Kosmáček. Viz též NA ČR, Česká dvorská kancelář, inv. č. 752, sign. IV D 1, kart. 497, fol. 14. Popis erbu odpovídá i podobě erbu J. Mělnického. Ohledně kompletnosti a praxe zápisů do Salbuchů děkují za konzultaci dr. Petru Marešovi z Národního archivu ČR a dr. Janu Oulíkovi z České charity za připomenutí strýcovského erbovnictví.

³¹ NA ČR, Praha, fond Wunschwitz, Materiálie, seš. G, s. 25: „v. Greifenfels-Mělnický 1607 G. M. v. Gr.; 1626 Johann v. Gr., Abbt in Sedlec; Walrich Christian v. Gr. Praepositus Rayhradensis + 30/8 1634“ – všichni další nobilitovaní z Greifenfelsu byli katoličtí duchovní bez vztahu k Mělnickému.

³² O praxi erbovních spolků KLECANDA 1931, s. 71–95, (J. Mělnický nevidován); KOLÁŘ – SEDLÁČEK 1996, s. 69–81, bez J. Mělnického (vydání z roku 1902 dostupné z: <http://www.historie.hranet.cz/heraldika/> [cit. 16. 11. 2021]). Pokus o nalezení dokladu o případném erbovním strýcovství ve vybraných dobových městských knihách v Archivu hl. města Prahy zatím kladný výsledek nepřinesl, nicméně jméno Mělnický zde v archiváliích najít lze, zkoumáním vzájemných rodinných vztahů mezi všemi osobnostmi by ovšem nebylo možné bez rozsáhlejšího pátrání po jejich předchozích i pozdějších osudech. V roce 1572 získal v Praze městské právo kantor Samuel Mělnický, který se prokázal „listem zachovacím“ z roku 1564 s pečeti města Mělníka: AMP Praha, Kniha kvitancí, měšťanských práv, erbovních privilegií, cechovních artikulí a dalších cechovních písemností, 1377–1669, sign. 556, fol. 88a (nově tužkou 81), v roce 1578 se v Praze městským právem usadil zedník Jan Mělnický, dokládající potvrzení „poctivého na svět splazení a dobrého chování“ z roku 1569, opatřené městskou pečeti Mělníka (tamtéž, fol. 264a, nově tužkou 449) Ke dni 13. listopadu 1629 je v Praze uveden mezi nově jmenovanými úředníky jakýsi Petr Mělnický, jeden ze šestisoudců: AMP, Kniha trhů a obnov rady, 1571–1629 sign. 69, fol. 289a. Jméno Jiřího Pšovského – Mělnického se v AMP neobjevuje ani v jiných souvisejících událostech, zapsaných např. v Knize nálezu 1562–1583, sign. 473, či v Knize obligací a smluv bílé 1572–1590, sign. 2122. Nějaký pozdější objev tím není samozřejmě vyloučen. Možnost dalšího pátrání ohledně nobilitace patrně nabízejí též archivní fondy tehdejších centrálních úřadů ve Vídni.

³³ NA ČR Praha, fond Stará manipulace, M 149/2, kart. 1521.

³⁴ Datováno v pondělí po neděli Oculi 10. 3. 1597. NA ČR Praha, fond Stará manipulace M 149/2, kart. 1521. Kupní smlouva byla podepsána v pondělí na den Nového léta 1. 1. 1596. Postoupení statku bylo zmíněno i v kšaftu Doroty Šmolcové – výpis z kvaternu menšího zápisného brunátného z pátku po neděli Laetare (20. 3.) 1597, NA ČR Praha, fond Stará manipulace. J. Mělnický koupil statek za 1000 kop míšeňských, 200 složil hned, zbytek splácel v dalších letech dvakrát ročně po 200 kopách až do čtvrtka po neděli Invocavit (8. 3.) roku 1598.

³⁵ *Ottův slovník naučný* 26, Praha 1907, s. 1067, viz též <http://leccos.com/index.php/clanky/vresovic> [cit. 16. 11. 2021].

³⁶ Zikmund Šmolc ze Šmolcu byl třetím manželem Doroty. O něm uvádí OSN 1906, díl 24, s. 687–688, že s manželkou „Dorotou z Reicenšteina ovd. Křenovou“ vyženil Koporeč (bez uvedení data) a byl v roce 1594 zavražděn za městem Jirkovem. A. Sedláček eviduje ve své kartotéce Z. Šmolce na Koporčci k 11. 11. 1593, ohledně jeho zavraždění v roce 1594 odkazuje na výpověď manželky Doroty (příjmení přepisuje Šmalcová) v deskách zemských menších, viz digitalizovanou kartotéku, dostupnou z: <http://www.augustsedlacek.cz/apps/?asq=Kopore%C4%8D#search> [cit. 16. 11. 2021].

³⁷ Jan Zikmund Křen z Velebudic byl 6. července 1589 proboden ve Voděradech. Byl synem Doroty z prvního manželství se Zikmundem Křenem z Velebudic a narodil se jako pohrobek v roce 1568, kdy jeho otec „v sobotu před středopostím“ (17. dubna) zemřel (k jeho úmrtí viz citaci z desk zemských: SEDLÁČEK 1868, č. 2–3, s. 226). Na svět přišel Jan Zikmund v Mělníce, kam se jeho matka uchýlila před morem. Při jeho plnoletosti mu předala v roce 1588 Koporeč, kterou poté sama do synovy smrti jen navštěvovala ze svého pobytu u posledního manžela Zikmunda Šmolce ze Šmolcu, v roce 1594 rovněž zavražděného. Údaje o rodinných příslušnících viz SCHULZ 1914, s. 48–56.

Obr. 3. Rukopisná báseň se jménem Jana Campana na fol. [A 3r] ve Veleslavínově *Kalendáři historickém*, Knihovna Akademie věd ČR, signatura TC 23. Foto: Jarmila Franková.

společně nepřestávají, a aby potom tím snázeji a stáleji mne v živobytím mém činiti mohli ...³⁸ Ve službách rodiny tedy byl J. Mělnický již někdy před rokem 1584, kdy podle literatury Oldřich Kostomlaský z Vřesovic zemřel (viz pozn. 35). Dokdy pro Dorotu Šmolcovou pracoval, zatím zkoumané prameny neprozradily. Po její smrti v roce 1605³⁹ již nemohly jeho kontakty s touto rodinou pokračovat, neboť Jan Zikmund z Velebudic, dědic na Koporči, matku nepřezil († 1589, viz pozn. 37) a v roce Dorotiny smrti nežil ani manžel Zikmund Šmolc ze Šmolcu († 1594, viz pozn. 36) a Koporeč získal Jan Prog z Velnic, jeden z věřitelů Doroty Šmolcové.⁴⁰ J. Mělnický se již v následujícím roce po jejím úmrtí zbavil prodejem polehradského statku⁴¹ a dokumenty

o této transakci obsahují nové zajímavé údaje. Oba zúčastnění – prodávající J. Mělnický i kupující, jímž byl mostecký měšťan Kryštof Modlišovský z Kamenné Vody,⁴² se dostali do konfliktu s úřady ohledně zmíněného hamfeštu a vložení kupní smlouvy do desk zemských. Podle úředního výkladu se provinili proti zemskému zřízení tím, že jako měšťané žádali o zanesení převodu nemovitosti do desk zemských bez vyžádaného císařského svolení.⁴³ J. Mělnický byl předvolán do české komory, kde se obhajoval, že on netrval na tom, aby prodej byl zanesen do desk zemských jako svobodnický statek, a pokud něco takového vzešlo ze strany kupujícího, nemá s tím nic společného.⁴⁴ V dokumentech o této kupní smlouvě je spolu s J. Mělnickým znovu jmenována

³⁸ NA ČR Praha, fond Stará manipulace, M 149/2, kart. 1521.

³⁹ SEDLÁČEK 1923, s. 417.

⁴⁰ NA ČR, fond Úřad desk zemských, karton 40, č. 1057: D. Šmolcová se přiznává k dluhu 100 kop pražských několika jmenovaným věřitelům, mezi nimi Janu Progovi z Velnic, a odkazuje jim po své smrti veškerý majetek s výjimkou Polehrad, které prodala a hamfeštem osvobodila J. Mělnickému z Greifenfelsu a jeho ženě Jeruši.

⁴¹ NA ČR, fond Stará manipulace M 149/2, kart. 1521: kupní (trhová) smlouva byla uzavřena sobotou sv. Maří Magdaleny (22. červencem) 1606, smlouva v pondělí o sv. Havlu – 16. října 1606, vidimus rady v Mostě první středu po postě (18. dubna) 1607. Statek J. Mělnický s manželkou Jeruší prodali za 1300 kop míšeňských, k nim 250 kop za obilí ve stodole. K. Modlišovský zaplatil v několika splátkách, viz tamtéž.

⁴² Tamtéž.

⁴³ Tamtéž.

⁴⁴ K této záležitosti je v NA ČR ve fondu Staré manipulace, M 149/2, kart. 1521, několik dokumentů, včetně žádosti J. Mělnického císaři ze soboty sv. Michala (29. 9.) 1607, aby nebyl pokutován. Není však záměrem tohoto článku vypisovat do podrobností průběh sporu. Oběma účastníkům prodeje bylo ve středu v ochtáb Nanebevzetí Panny Marie (15. 8. 1607) doporučeno, aby se domluvili na pokutě nebo dvůr postoupili. A pokud by dále K. Modlišovský trval na zápisu do desk zemských, má žádat císaře o vklad, což on v sobotu na sv. Michala (29. 9.) 1607 i učinil.

i manželka Jeruše. Vzniklé problémy kolem prodeje statku v Poleradech zůstaly zaznamenány v dalších písemných relacích. Litoměřickému rychtáři Matyáši Šiškovovi byl v pátek po sv. Jakubu (27. července) doručen dotaz z české dvorské kanceláře ze dne po Památce rozeslání sv. apoštolů (15. července), kdo to ten J. Mělnický vůbec je, jakého stavu a „*jak a kde ten nepořád pokutovat*“.⁴⁵ Rychtář odpověděl, že před několika léty J. Mělnický „*byl ve vsi za nějakého kantora děti učil. Potom maje manželku dal se k městu Litoměřicům*“, v městě koupil dům a byl přijat za měšťana, „*Jiříkem Mělnickým zapsati se dal*“, nějaký rok byl v městské správě, „*v oné správě dosti vysoko sobě vedl*“, do kostela Všech svatých nechal namalovat velmi nákladnou „*archu*“, uprostřed sebe, svou ženu a svůj erb, s nápisem „*Tato archa vlastní Jiříka Mělnického z Greyffenfeldu [sic] spoluměštěnin [sic] města Litoměřic 1604 [sic] v pondělí po památce Moudrosti leží*“, a že se vlastně neví, „*kdy jest ten erb sobě objednal neb jakého rodu neb otce odkud pošel, než Mělnickým se jmenoval*“. Rychtář vyslovil domněnku, že J. Mělnický přišel k erbů v předešlé službě, podivuje se, jak rychle zbohatl: „*A tak jest prve v vesnicích nějakým kantorem chudý byl a již mocným člověkem se činí*“.⁴⁶ Podobně nepříznivé informace zaslal do Prahy i rychtář z Mostu Melcher Štecher ze Šebenice, jenž byl dotázán na J. Mělnického listem doručeným 8. července 1607.⁴⁷ Dvorské komoře 14. července sdělil, že J. Mělnický nebydlí ani v Mostě, ani v jeho okolí, a jak se dozvěděl, narodil se v Mělnice, ale o jeho původu a rodičích mu není nic známo. Ví však, že před nějakým časem byl úředníkem u Oldřicha z Vřesovic a poté u Doroty Šmolcové, v jejich jurisdikci pak získal vinici v Poleradech, kterou nyní zase prodal, a vrátil se do Litoměřic, kde bydlí; co se jeho měšťanství týče, nemá podle názoru jiných právo užívat přídomek z Greifenfeldu.⁴⁸ K některým informacím obou rychtářů v oné době již existovaly o J. Mělnickém konkrétní údaje v litoměřických městských knihách.⁴⁹ V trhové knize z let 1583–1598 je zapsán text smlouvy z 5. dne po sv. Bartoloměji (29. října) 1588 na koupi domu, zvaného Soběhrdovský, v Litoměřicích v Židovské ulici za 1050 kop míšeňských mezi kupujícími „*Jiříkem Pšovským, jinak Mělnickým*“ s manželkou Jeruší

(rodné jméno neuvedeno) a prodávajícími Jiříkem Mrázem a Jakubem Austýnem, městským písařem, poručníků sirotků po Janovi Školském.⁵⁰ Po stranách kupovaného domu bydleli sousedé Petr Bečvář a Matěj Hruška, bečvář povoláním. Je to první informace o tom, že J. Mělnický se původně nazýval Pšovský. Obě příjmení jsou společně v trhové knize používána v zápisech o splátkách v letech 1589–1591, od roku 1592 do roku 1596 je psán již jen Mělnický,⁵¹ počínaje rokem 1598 je v městských knihách jmenován s predikátem „*z Greyffenfeldu*“. V roce 1602 byla splátka nadepsána „*K trhu domu Jiříka od Zlaté husy, jinak z Greyffenfeldu Mielnickeho*“.⁵² Spojení předtím užívaného příjmení Pšovský s možným místem původu se prokázat nepodařilo. Vysvětlení neposkytly ani relevantní dokumenty v litoměřickém archivu, ani doplňující rešerše v dochovaných archívech Státního okresního archivu (SOKA) v Mělnice,⁵³ kde mohl z blízkého Pšova pobývat i navštěvovat městskou školu. Ve zprávách obou rychtářů není přesná informace o tom, že se J. Mělnický podílel na městské správě ve funkci úředníka nad obecními důchody. Podle Pamětní knihy městských písařů v SOKA Litoměřice ji vykonával v letech 1606–1607. Roku 1607 došlo v Litoměřicích k nepokojům z důvodu nespokojenosti měšťanů se správou obecních důchodů. Zápis v Pamětní knize je dokonce nadepsán „*Bouře v obci*“. K projednání stížností byli měšťané svoláni zvoněním na den sv. Vincenta (24. května). Líčení události je doplněno seznamem úředníků nad obecními důchody v roce 1606 a osob zvolených a jmenovaných do tohoto úřadu v roce 1607. J. Mělnický je jediným, kdo byl pro rok 1607 zvolen a potvrzen znovu.⁵⁴

V litoměřických dokumentech se tedy J. Mělnický v roce 1588 objevuje čtyři roky před narozením Václava Nosidla, autora vpisků do výtisku *Kalendáře*.⁵⁵ Usadil se v poměrně zámožném prostředí královského města, jehož kulturní atmosféru ovlivnil pobyt i takových osobností, jakými byli Pavel Stránský ze Zhoře (1583–1657, historik, od r. 1609 děkan, 1610–1625 radní a písař v Litoměřicích, přítel V. Nosidla⁵⁶), Adam Huber z Riesenbachu (1545–1613, lékař v Litoměřicích, přírodovědec a osobní lékař Rudolfa II.) či lékař Matyáš Borbonius z Borbenheimu⁵⁷ – oba posledně

⁴⁵ Tamtéž.

⁴⁶ Tamtéž.

⁴⁷ NA ČR, fond Stará manipulace M 149/2, kart. 1521.

⁴⁸ Tamtéž: „*dass er nicht meher als ein gewapneter Bürger des dritten Standes von Greiffenfels sich schreibendt seien kan*.“

⁴⁹ Jejich přehled podává strojopisný inventář v SOKA Litoměřice se sídlem v Lovosicích: Dílčí inventář I. Městské knihy do 1850. Viz též BURGEROVÁ 2000, s. 77–85. Zápisy z litoměřických archivních knih převyprávěl DONEK 1931. Soupis narativních pramenů k dějinám Litoměřic viz TOŠNEROVÁ – KVĚTOVÁ 2019, s. 331–36.

⁵⁰ SOKA Litoměřice se sídlem v Lovosicích, AML, kniha trhová purkmistrovská 1583–1598, sign. I C c 6, fol. 202r. Poručníky byli Jiřík Mráz, Jakub Austýn (radní písař) a Adam Jiskra. Následně zaznamenávané splátky J. Mělnického za koupený dům jsou nepochybně zdrojem údajů o jeho kontaktech ve městě, jejichž sledování by ovšem vyžadovalo rozsáhlejší průzkum pramenů nežli ten, který byl proveden.

⁵¹ Tamtéž, fol. 202r, 207, 283r, 286v, 291v. Libovolná volba a proměna příjmení je pro dané období typická, bývá proto i obtížné identifikovat s jistotou konkrétní osobu mezi dalšími s totožným jménem. K tématu viz např. HULÁKOVSKÝ 1806, s. 146–433.

⁵² SOKA Litoměřice se sídlem v Lovosicích, AML, kniha trhová purkmistrovská 1583–1598, sign. I C c 6, fol. 283r.

⁵³ NA ČR Stará manipulace sign. S/15/15, karton 2064, seznam majitelů domů Mělník z roku 1568 – neuvedeno jméno Pšovský ani Mělnický. V SOKA Mělník byly na doporučení pracovníků archivu prohlédnuty: Protokol městské rady 1572–1575, č. 56; Protokol městské rady 1579–1582, č. 57; Listy zhostné a zachovací 1521–1600, 1601–1620; Manuál radní (makulář), č. 130; Kniha domovní trhová, č. 224; Kniha trhová a zápisní na domy 1579–1612, č. 225. K dějinám Mělníka viz KILIÁN 2010.

⁵⁴ SOKA Litoměřice se sídlem v Lovosicích, AML, Pamětní kniha městských písařů 1570–1612, sign. IV B 1, s. 429, 432.

⁵⁵ LISA [sic] 2014, s. 25, rodokmen: Václav Nosidlo 1592–1649.

⁵⁶ BOBKOVÁ 1999, s. 171.

⁵⁷ Adam Huber patřil k okruhu autorů spolupracujících s Danielem Adamem z Veleslavína, s nímž v roce 1596 vydal úspěšný překlad *Herbáře aneb bylináře* A. Mattioliho (Knihopis K05417 – s digitální kopii).

jmenování vstoupili dokonce do příbuzenského svazku s rodinou Nosidlových.⁵⁸

Před rokem 1607, definitivně uzavírajícím kapitolu s Koporčí, se o J. Mělnickém litoměřické prameny zmiňují již rok po koupi domu v Židovské ulici, v souvislosti s žalobou na Melichara Baumgartnera (Paumgartnera) v roce 1589 ohledně nesplacené půjčky 30 kop míšeňských.⁵⁹ Potvrzeno je v archiválních též vyzdobení oltáře v litoměřickém kostele Všech svatých, pozitivně hodnocené v roce 1602 v Pamětní knize Litoměřic, kde stojí: „*PPP [pana purkmistra páni] ráčili jsou sjíti do kostela farního, p. Jiříkovi Mělniczkému z Greiffenffelzu, aby on na svůj náklad oltář prostřední od rozličných řezbvi zdvihnouti, ozdobiti a omalovati dal, dovoliti jsou ráčili. Což on vše na památku svou křesťanskou učinil a množství set na to se vši chutí vynaložiti sobě nesteskal. Což každý spatřiti může, a p. fundatora toho pochváliti.*“⁶⁰

V pauzách několika let po roce 1607, kdy archivní dokumenty vypravují o komplikacích kolem prodeje statku v Poleradech a evidují úřadování J. Mělnického v městské správě, bylo jeho jméno nalezeno v litoměřických městských knihách v několika zápisech peněžních půjček, o které se na něj obrátili spoluměšťané, a ve dvou kupních smlouvách v roce 1614. Tehdy J. Mělnický s manželkou Jeruší koupili v Újezdě vinici od Jana Solze (Solze) za 38 kop míšeňských, šest grošů a za 140 kop míšeňských v hotovosti od Adama Mráčka štěpnici, sousedící s vinicí, kterou J. Mělnický již vlastnil.⁶¹

Záznam v roce 1615 se rovněž týká prodeje, v něm však J. Mělnický vystupuje z pozice svědka a nalézáme zde důležitou informaci o jeho působení v litoměřickém bratrském sboru. Společně s Jiřím Sedleckým a Janem Voborským

přijímají jménem celé „bratříjny“ roční splátky za dům Laurence Jana „*jakožto páni starší kůru českého zpívání*“.⁶²

Pro vztah J. Mělnického k rodině Nosidlových je objevený zápis o dědickém řízení po Janu Nosidlovi z Geblic († 1603), otci Václava Nosidla.⁶³ „*Přátelské porovnání*“ se konalo 5. srpna 1618 mezi Martou, manželkou Matyáše Zoubka Lužského, a jejími dětmi s Janem Nosidlem, pozůstalými Václavem, Dorotou, Ludmilou a Kateřinou (další děti Adam, Anna, Jan a Oldřich, tedy sourozenci Václava Nosidla, byly již po smrti, viz pozn. 64). K sestřím Dorotě a Ludmile, kterým podle záznamu dědického vyrovnání připadla pole v Újezdě, jsou v dokumentu připsána jména manželů, u Ludmily jím byl Jiří Mělnický.⁶⁴ Někdy po roce 1614 tedy J. Mělnický ztratil první manželku Jeruši a vzal si Ludmilu Nosidlovou, nepochybně o generaci mladší, soudě podle zjištěných dat narození jejich sourozenců počínaje rokem 1586, úmrtím otce Jana Nosidla v roce 1603 konče (viz pozn. 63), a záznamem patrně k roku 1650 o jejím novém partnerovi Janu Platovi (viz pozn. 79). Tak se propojením rodin propojilo i vlastnictví výtisku *Kalendáře historického*. Manželství J. Mělnického s druhou manželkou Ludmilou bylo ovšem krátké – už 8. července 1619 se Ludmila obrátila na litoměřické úředníky nad obecními důchody se žádostí o odpečetění pokojů, které rozhodnutím šestisoudců zůstávají od smrti jejího manžela Jiříka Mělnického z Greifenfelsu zapečetěny (datum úmrtí neuvedeno), dovolávajíc se práva na manželův majetek. Dostalo se jí odpovědi, že jí bude přiznána i druhá polovina majetku po manželovi, pokud za ni zaplatí 500 kop míšeňských z hotovosti 1500 kop míšeňských, které jí manžel zanechal již dříve Jiřím Sezimou ze Sezimova Ústí a na Auši.⁶⁵ Formulace zápisu dokládá,

⁵⁸ GELLNER 1938, s. 76n. Dostupné z: <https://digi.law.muni.cz/handle/digilaw/1233> [cit. 16. 11. 2021]. Borbonius byl, po komplikovaných namluvách v roce 1598, krátce ženat během roku s Kateřinou Leofartovou († 1599), dcerou Salomeny Nosidlové z Geblic, a v Litoměřicích byl tou dobou městským lékařem. Adam Huber byl čtyři roky ženat s Kateřininou sestrou Ludmilou Leofartovou († 1585). LISA [sic] 2014, s. 25, tyto ženy v rodokmenu Nosidlů neeviduje, nepojednává rovněž o tehdejší rodině Nosidlů v Lounech.

⁵⁹ Jednání bylo odloženo na pozdější dobu, ale kromě výpovědi M. Baumgartnera v roce 1590, který půjčku popíral, není o vyřešení sporu v záznamech zpráva. SOKA Litoměřice se sídlem Lovosicích, AML, Kniha sentencí 1580/2–1606, sign. I B q 2, ff. 202v, 243v–244r.

⁶⁰ SOKA Litoměřice se sídlem v Lovosicích, AML, Pamětní kniha městských písařů 1570–1612, sign. IV B 1, s. 380. V textu se nepíše nic o tom, že součástí nové výzdoby byl též erb J. Mělnického a jeho manželky – srov. pozn. 46.

⁶¹ SOKA Litoměřice se sídlem v Lovosicích, AML, Kniha trhová purkmistrovská 1610–1621, sign. I C c 9, ff. 21r a 24r. Na fol. 21r je zapsána i pravidelná splátka J. Mělnického z roku 1617 na vinici zakoupenou v roce 1603, s poznámkou, že zbývá k zaplacení ještě 80 kop míšeňských. Jméno manželky uvedeno není.

⁶² Tamtéž, fol. 37r.

⁶³ SOKA Litoměřice se sídlem v Lovosicích, AML, Pamětní kniha městských písařů 1570–1612, sign. IV B 1, s. 385, smrt Jana Nosidla je zapsána v roce 1603 ke svátku sv. Matouše (21. září). LISA [sic] 2014, s. 25, uvádí v rodokmenu jen rok úmrtí, u data svatby Jana Nosidla v roce 1585 jmenuje Martu Váňovou, bez dalších údajů. Z citovaného archivního dědického zápisu, který křestní jméno Marta spojuje s Matyášem Zoubkem, ale uvádí ji jako matku dětí Jana Nosidla, vyplývá, že se po smrti J. Nosidla znovu provdala. K úmrtí Jana Nosidla se vztahuje i soupis jeho pozůstalosti (včetně čtyř citovaných knih) provedený 12. listopadu 1603: SOKA Litoměřice se sídlem v Lovosicích, AML, Kniha sirotčí a inventářů 1599–1657, sign. I A h 1, fol. 38v–39v.

⁶⁴ SOKA Litoměřice se sídlem v Lovosicích, AML, Kniha obligací purkmistrovská 1612–1629 (1630), sign. I C d 9, fol. 346r: „*Dorota pak a Ludmila sestry, tato Jiříka Mielniczkeho, a ona Martina Holuba ... manželky*“ dostaly připsána pole v „*Ujezdě*“. LISA [sic] 2014, s. 25, rodokmen, eviduje pouze křestní jméno Ludmila, na rozdíl od sestry Doroty, k níž připojila jméno manžela, obě však bez dat narození, svatby i úmrtí. Do tohoto rodokmenu lze podle archivní Pamětní knihy městských písařů doplnit k sourozencům Václava Nosidla ještě Adama (* 8. 5. 1586), nejstarší Annu (* 2. 12. 1587 – † 1599, pochována 1. října), Jana, který se narodil jako dvojče Doroty 10. 3. 1597, a Oldřicha, jenž byl pochován 4. 11. 1599: SOKA Litoměřice se sídlem v Lovosicích, AML, Pamětní kniha městských písařů 1570–1612, sign. IV B 1, s. 296, 306, 349, 351. Lze předpokládat, že děti jsou v dědickém dokumentu jmenovány podle stáří, Ludmila by se tedy zřejmě narodila po dvojčatech narozených v roce 1597 a před sestrou Kateřinou, jejíž datum narození zůstává zatím neznámé. K Ludmile Mělnické jako své sestře se hlásí v záznamu o splátce na vinici (viz pozn. 61) i sám Václav Nosidlo, který obnos 10 kop míš. jménem Ludmily předal 2. května 1621. Podle dodatečně připsané zprávy Ludmila Mělnická poté 26. ledna 1622 zaplatila zbývající částku 14 kop míš. a 24 grošů: SOKA Litoměřice se sídlem v Lovosicích, AML, Kniha trhová purkmistrovská 1610–1621, sign. I C c 9, ff. 35v–36r.

⁶⁵ SOKA Litoměřice se sídlem v Lovosicích, AML, Kniha smluv a porovnání dědických 1591–1729, sign. I Ag 1, fol. 195v–196v. Dohodnutou sumu Ludmila podle kvitance zaplatila 4. září 1620 (tamtéž, fol. 205r).

že J. Mělnický nezanechal závět, kterou by jeho manželka předložila, a do dědického řízení nevstupovaly žádné děti.⁶⁶ Dohoda s úředníky osvobodila Ludmilu od případných nároků jiných osob, které by se mohly vynořit v souvislosti s tím, že J. Mělnický po určitý čas (zde přesně neurčený) rovněž zastával funkci úředníka nad obecními důchody.⁶⁷ Přesné datum úmrtí J. Mělnického nelze z prostudovaných archiválií doložit.⁶⁸ Životní příběh J. Mělnického v ověřovaných dokumentech uzavírají dvě posmrtně vydaná rozhodnutí – v odborné literatuře již zmíněná zpráva exekuční komise o výsledcích vyšetřování v Litoměřicích v letech 1623–1626 (pravděpodobně využitá pro dějiny Litoměřic J. Lippertem, viz pozn. 16). V textu je výslovně vyjádřeno, že i vdovám po provinilých a potrestaných měšťanech má být majetek odňat a převeden na českou komoru – konkrétně jmenována byla i Ludmila Mělnická.⁶⁹ Detaily trestu jejího manžela, odsouzeného posmrtně, vypisuje T. Bílek:⁷⁰ „*Mělnický Jiřík, odsouzen všeho, propadl dům v Židovské ulici⁷¹ za 400 kop, tři vinice za 300 kop; manželka pak jeho chalupu na Dubině.*“ S osudem konfiskovaného majetku až k roku 1654 jsou v archivních dokumentech spojeny pozdější, dosud zjištěné informace o Jiřím Mělnickém a jeho druhé manželce. Zdrojem jsou kromě archivovaných městských knih rovněž rychtářské zprávy z Litoměřic české komoře

po roce 1626, dochované v Národním archivu (NA ČR).⁷² Podle uvedených pramenů byl majetek, konfiskovaný J. Mělnickému, oceněn na celkovou sumu 700 kop míšeňských⁷³ a zaznamenány jsou rovněž vlastnické převody i stav jednotlivých nemovitostí. Dům v Židovské ulici, zvaný U Zlaté husy, „*na J. M. C. v pokutě od nebožtíka Jiříka Mělnického po rebelii propadlý a zase od J. M. C. z milosti obci darovaný*“ a podle vyjádření smlouvy „*větším dílem zpuštěný*“, prodali radní se vším příslušenstvím 24. září 1629 Jakubu Křišťanovi za sumu 400 kop míšeňských.⁷⁴ Vinici se štěpnicí, kouskem pole v Újezdě a chalupu s malou vinicí proti kostelu sv. Jana na Novém Městě koupil od Ludmily Mělnické v roce 1630 její švagr Martin Holub za 100 kop míšeňských.⁷⁵ Transakce patrně proběhla již v době pobytu Ludmily Mělnické v exilu, je uvedena mezi osobami, které z Litoměřic odešly, na lístku vloženém do zprávy rychtáře Oulíka české komoře v roce 1626 a její opuštěnou nemovitost zmiňuje rychtář na jaře téhož roku v dalším hlášení z jara téhož roku na základě ohledání domů po emigrantech.⁷⁶ V jiné rychtářově zprávě české komoře je pod zápisem o prodeji bývalého domu U Zlaté husy Jiřího a Ludmily Mělnických obcí v roce 1633 [správně 1629] připojena poznámka o dluhu Ludmily Mělnické obci ve výši 500 kop míšeňských,⁷⁷ u záznamů k roku 1653 zapsána

⁶⁶ Tamtéž, fol. 197r: „*S tímto přitom doložením, jestliže by se jaký kšaft po témž p. Jiříkovi Mělnickém vynašel, ten aby jminouti, v nic obrácen a žádné moci aby jmiti nemohl.*“

⁶⁷ Tamtéž, fol. 196v: „*A nic méně také oni páni ouředníci, moci tohoto zápisu připovídají, že v ničemž ona paní Lidmila dále i více hyndrována, aniž v tom, kdež jest onen čas s jinými on Jiří Mělnický za jednoho ouředníka nad důchody obecními města tohoto zůstával, a z toho až posavad počet náležitý učiněn není, a oni také kvitování nejsou: toho že ona také všeho prázdna a svobodna býti má, v ničemž takovém obtěžována býti nemá, nyní i na časy budoucí.*“

⁶⁸ Chybějící matriční záznamy nahrazují v tomto období zápisy o narozeních, svatbách a pohřbech v Pamětní knize městských písařů, netýkají se ovšem všech měšťanů. K J. Mělnickému žádné podobné datum nebylo nalezeno.

⁶⁹ Úvod k Přehledu rozdělení měšťanů do šesti tříd podle výše konfiskace majetku, SOKA Litoměřice se sídlem v Lovosicích, ATM, Kniha Thesaurus, sign. IV D 1, s. 86. Na s. 89, v seznamu měšťanů zařazených do první, nejvyšší třídy potrestaných: „*N [nebožtík] Manžel Lidmily Melniczky.*“ Na s. 99 jsou v první skupině potrestaných přímo jmenovány dvě vdovy, na které má být trest zemřelých manželů přenesen – jednou z nich je L. Mělnická. Pravost dokumentu je na konci ověřena v Praze 13. dubna 1639 Jiřím Vilémem Michnou z Vacínova.

⁷⁰ BÍLEK 1883, s. 1126. LISÁ 2009 cituje T. Bílka pouze ve spojitosti s V. Nosidlem. LIPPERT 1871 podrobnosti o trestu neuvádí.

⁷¹ Dnes Velká Dominikánská, viz VOLKOVÁ – MAREK 2011, s. 91, č. 219.

⁷² NA ČR, fond Stará manipulace, sign. SM C 215/L 7; obsahuje jednotlivé dopisy a několik složek s vlastními názvy. Týkají se majetkových poměrů emigrantů v Litoměřicích po konfiskacích v roce 1626, obsahují však údaje z let 1607–1665. Jednou ze složek je přehled o stavu konfiskovaného majetku potrestaných osob s evidencí „od letha 1618 až do letha minuleho 1654“, opírající se o výtahy „z kněh městských“, na které jsou u každé položky přesné odkazy včetně foliace, ovšem doplněny byly též „ze zpráv lidských“, tedy ústních sdělení. Těm s největší pravděpodobností odpovídají zápisy bez přesného časového určení, vepsané mezi záznamy datované. V podobných případech lze tudíž takto zapsané skutečnosti pouze přibližně datovat pouze jako události před rokem vzniku daného dokumentu, zde tedy ke konečnému datu sepsání zpráv 1654/1655.

⁷³ Tamtéž. Hodnoty majetku konfiskovaného měšťanům v Litoměřicích jsou sepsány rychtářem Šimonem Petrem Oulíkem ve zprávě nadepsané „*Rozvržení statkův při právu domácím všech emigrantův položených, totiž co jsou jeden každý a jak mnoho z nich podle Commissii inquisitionis a položené classe statku svého J. M. C. v pokutě pro rebelii propadli. A to již městu na splácování dluhův obecních náleží. A tak vedle mírného šacuňku, co na obec přichází, co jim zůstává a vydávati se má. Z čehož předně contribucí zadržalé a potom dluhy pořádné a spravedlivé a provedené oni emigranti platiti mají. A ostatek, co komu z nich zbuďte k svému užitku bez odporosti každého, obrátit mají.*“ V abecedním řazení soupisu podle příjmení, s odkazem na číslo 33 v seznamu konfiskační komise (srov. pozn. 70), je na fol. [4v] uvedeno: „*Jiřík Mělnický in 1^a classe všeho: Dům v Židovské ulici 400 kop; Vinice na Perným pod Dlážděním 150; Druhá na Perným v Rovinách 100; Třetí vinice s kusem dědiny a louky 50. N.[nota]: Manželka jeho má kousek dědiny, však nejsou dílní s sestrami.*“

⁷⁴ SOKA Litoměřice se sídlem v Lovosicích, AML, Kniha tržová purkmistrovská 1622–1633, sign. C c 10, fol. 227 – viz též pozn. 77. V roce 1650 byl dům U Zlaté husy po J. Mělnickém obci znovu prodán krejčímu Janu Solzovi (Solczovi, Soltzovi) za 60 kop míšeňských, záznam o této koupi však již jméno J. Mělnického nezmiňuje: SOKA Litoměřice se sídlem v Lovosicích, AML, Kniha tržová 1633–1656, fol. 194r. Srov. pozn. 79.

⁷⁵ SOKA Litoměřice se sídlem v Lovosicích, AML, Kniha tržová purkmistrovská 1622–1633, sign. C c 10, fol. 282r. Srov. pozn. 79.

⁷⁶ NA ČR, fond Stará manipulace, sign. SM C 215/L 7, dopis rychtáře Š. P. Oulíka české komoře z 28. 2. 1626, do něhož je volně vložen nedatovaný lístek s nadpisem „*Tyto osoby od města Litoměřic odešly*“ – jmenována „*Lidmila Mělnická, vdova*“ a Václav Nosidlo. Tamtéž v příloze jiného dopisu je k 19. květnu 1626 podán přehled nadepsaný „*Náklad viničný od na jaře otevřeného díla až do 19. maji. Naloženo na vinice po níže psaných sousedích pozůstalé.*“ U Ludmily Mělnické je výdaj 10 kop, 42 grošů míšeňských a poznamenány dva sirotčí sudy.

⁷⁷ NA ČR, fond Stará manipulace, sign. SM C 215/L 7: „*Extract podle Inquisiti a Classis z kněh městských, v nichž se všelijaký gruntovní zápisové gruntův na šosu ležících zapisují a nacházejí, na kterýchž J. M. C. podle níže položených classis fiskus a interesse mítí ráčila a ještě mítí ráci. Kdo jich v držení pozůstává, za prodané peněz přijal a ještě restituje: A to od letha 1628. 11. maji [=května] ponavracení od J. M. C. zase statkův obecních, jakž níže obšírněji roze-psáno.*“ (složka o 45 popsaných foliích, dodatečně tužkou číslovaná folia 1–V, 6–32). Na fol. 17r: „*Dům U Zlaté husy Jakub Křišťan koupil od P.P.P. za 400 kop ... Dluhu po Lidmile Mělnický pozůstává za obci 500 kop.*“ Údaj o koupi je zde zapsán s odkazem na rok 1633, lib[er] contractuum] 10, fol. 227, dnes SOKA Litoměřice se sídlem v Lovosicích, AML, Kniha tržová purkmistrovská 1622–1633, sign. C c 10, fol. 227, kde je však kupní smlouva datována 24. zářím 1629 a poznámka o dluhu vepsána není.

její chalupa v Dubině jako pustá.⁷⁸ Významný životopisný údaj k její osobě poznamenal litoměřický rychtář u nedatovaného popsání stavu konfiskovaných nemovitostí Jiřího Mělnického připsáním dodatku o tom, že manželka Ludmila „*nyin Jana Platu má*“. S přihlédnutím k dalším údajům o nových majitelích je to svědectví o situaci po roce 1650.⁷⁹ Jména Jana Plata je uvedeno v seznamu nejpřísněji potrestaných měšťanů Litoměřic⁸⁰ a Jana Plata evidují seznamy českých exulantů v Pirně, je zapsán u tří ubytovatelů v letech 1629, 1631 (s poznámkou „*zehret umb sein Geldt*“) a roku 1636, kdy je s nejmenovanou manželkou registrován společně s Václavem Nosidlem (ten měl s sebou ženu a dítě) v domě Rudolpha Hackera (Heckera).⁸¹ Kdo z nich *Kalendář* do exilu vezl, sice prameny nedokládají, nicméně vzhledem k tomu, že V. Nosidlo odešel do Pirny dříve, v roce 1626, kdy také v *Kalendáři* začínají vpisované zprávy o okolním dění, a přijmeme-li názor M. Lisé, že jde skutečně o Nosidlův autograf,⁸² byl to pravděpodobně on, kdo od své sestry Ludmily, provdané Mělnické, *Kalendář* získal, byť už patrně žila s Janem Platem. Bohužel, ze stručné poznámky o jejím novém partnerství přímo nevyplývá, zda to byl Jan Plato starší, nebo mladší, což nelze bez matričních či jiných údajů z archivů, včetně německých, doplnit ani ke jménu Jana Plata v seznamu pirenských exulantů. Oba, otec i syn, se v litoměřických městských knihách důsledně nerozlišují, pouze v několika případech je ke jménu Jan Plato doplněno „starší“ a někdy bez tohoto určení připojeno křestní jméno manželky Alžběty, která podle dochovaného kšaftu žila v Litoměřicích ještě v roce 1632 (viz pozn. 74). S velkou pravděpodobností tedy do Pirny odešel Jan Plato mladší s Ludmilou, kdysi Mělnickou, rozenou Nosidlovou. Obě manželky J. Mělnického se ovšem, stejně jako on, vytrácejí z dochovaných dokumentů bez přesného data jejich úmrtí.

Další vlastníci *Kalendáře* po smrti V. Nosidla v roce 1649 zůstávají utajeni až k roku 1780, kdy je kniha doložena u českého kazatele v Drážďanech Georga Petermanna, od něhož ji tehdy získal F. M. Pelcl.⁸³ Opis, který si F. M. Pelcl z *Kalendáře* obstaral, zapůjčil J. P. Cerronimu, jenž si pořídil výpisky, deponované nyní v Moravském zemském archivu v Brně.⁸⁴ F. M. Pelcl si *Kalendář* i podepsal (viz obr. 4), což je vzácné, neboť podle J. Johanidese si většinu svých knih vlastnický neoznačoval.⁸⁵ Více údajů o svých majitelích exemplář *Kalendáře* nevykazuje. Při restaurování J. Franková (viz pozn. 10) odhalila na předešlé přední desce rukopisné anonymní poznámky, odkazující na vybrané stránky s Nosidlovými zprávami o situaci litoměřických protestantů. Exemplář *Kalendáře* nemá ani žádnou antikvární poznámku, prozrazující přesněji datum, kdy ho získala do svého fondu dnešní Knihovna Akademie věd ČR. Do jejího katalogu byl podle přírůstkového čísla zapsán v roce 1955.⁸⁶ Je pravděpodobné, že byl v souboru desítek knih získaných z bývalé thunovské knihovny v Děčíně, která byla v roce 1934 rozprodána v aukcích a její části poté různě putovaly po dalších institucích.⁸⁷ Obsahovala i knihy a písemnosti F. M. Pelcla, koupené z jeho pozůstalosti Františkem Antonínem Thunem.⁸⁸ Snaha o nalezení dokladů o dalších knihách v majetku J. Mělnického, byť i jen početně zmíněných, byla neúspěšná. Pokus nahradit chybějící soupis pozůstalosti informacemi z rešerší v knihovnických katalozích, evidujících provenienční údaje, vyšel naprázdno.

K osudům a působení příslušníků rodiny Nosidlových jsou v litoměřických archiváliích dochovány početné a dosud nevyužité zápisy, na rozdíl od zpráv k životopisu J. Mělnického. Spolu s několika údaji přímo z dochovaného výtisku *Kalendáře* přesto dovolují úsudek, že jeho první majitel se pohyboval ve vzdělané společnosti humanistů a podle

⁷⁸ Tamtéž, fol. 6r, bez vepsané datace či odkazu na městskou knihu, za zápisy k roku 1653: „*Lidmily Mělnické po manželich jejích chalupa na Dubině proti Sv Janu nad uličkou pustá.*“ V relevantním originálu trhové knihy (SOA Litoměřice se sídlem v Lovosicích, AML, Kniha trhová 1633–1653, sign. I B s 1) údaj nejištěn, ve zprávě české komoře byla zřejmě využita osobní znalost skutečnosti.

⁷⁹ Tamtéž, fol. IIv: „*Jiřík Mělnický, manžel Lidmily Mělnické, která nyní Jana Platu má. Dům v Židovské ulici Jan Solz, krejčí koupil, samému náležel. Vinice na Perenským právě pustá. Vinice na Rovinách pod Perným, ladem. Vinice v Újezdě s kusem dědiny zdědil Martin Holub s ženou jeho, s kouskem louky v Rovině.*“ Zápis bez uvedené datace, patrně tedy pisatelova osobní znalost situace. S ohledem na citovanou koupi domu J. Solzem, jde o stav po roce 1650 – viz pozn. 74.

⁸⁰ SOKA Litoměřice se sídlem v Lovosicích, AML, Kniha Thesaurus, sign. IV D 1, s. 88.

⁸¹ BOBKOVÁ 1999, s. 14, 65, 123. Odkaz na toto ubytování V. Nosidla cituje rovněž LISA [sic] 214, s. 28. Jan Plato je určen v dokumentech poznámkou „starší“ dvakrát: v roce 1616 jako příjemce daru pro českobratrský pěvecký sbor, s připojeným jménem manželky Alžběty – SOKA Litoměřice se sídlem v Lovosicích, AML, Kniha smluv a porovnání dědických 1591–1729, sign. I Ag 1, fol. 171r., a téhož roku spolu s Alžbětou v kupní smlouvě, splacené roku 1621: SOA Litoměřice, pobočka Lovosice, AML, Kniha obligací purkmistrovská 1612–1629 (1630), sign. I C d 9, fol. 37r. Manželka Alžběta je doložena v roce 1632 svou poslední vůlí (nejmenován ani manžel, ani syn), uznanou dědicům 18. června 1635, (jméno Alžběty je v nadpisu testamentu dodatečně označeno křížkem): SOKA Litoměřice se sídlem v Lovosicích, AML, Kniha posledních vůlí 1622–1726, sign. I B x 1, fol. 27. S Jiřím Mělnickým byli sousedé – obě rodiny žily v Židovské ulici, což dokládají zápisy v městských knihách Litoměřic, např. SOKA Litoměřice se sídlem v Lovosicích, AML, Kniha trhová 1633–1656, fol. 181r: Matyáš Kristián Nesenius koupil od obce „*zbořeníště někdy domu Platovského v rohu ulice Židovské*“, 19. 6. 1648.

⁸² LISÁ 2009, s. 16–18; MARTÍNEK 1974, s. 105–107, záznamy jako Nosidlův autograf neuznal, alespoň nikoli jako celek. Jistou opatrnost, pokud jde o přímé rukopisné autorství, vyjadřuje i formulace „*Rukopis kroniky Václava Nosidla z Geblic je dnes nezvěstný. Pro badatelské účely je dnes považován za rozhodující nově objevený text kroniky vepsaný do historického kalendáře Veleslavínova (uložen v knihovně AV ČR, sign. TC 23) ...*“ viz BOBKOVÁ 1999, s. XIII. TOŠNEROVÁ – KVĚTOVÁ 2019, s. 202, citují i jinde uváděný předpoklad, že V. Nosidlo do *Kalendáře* přepisoval záznamy ze starší verze své kroniky.

⁸³ LISÁ 2009, s. 14–15.

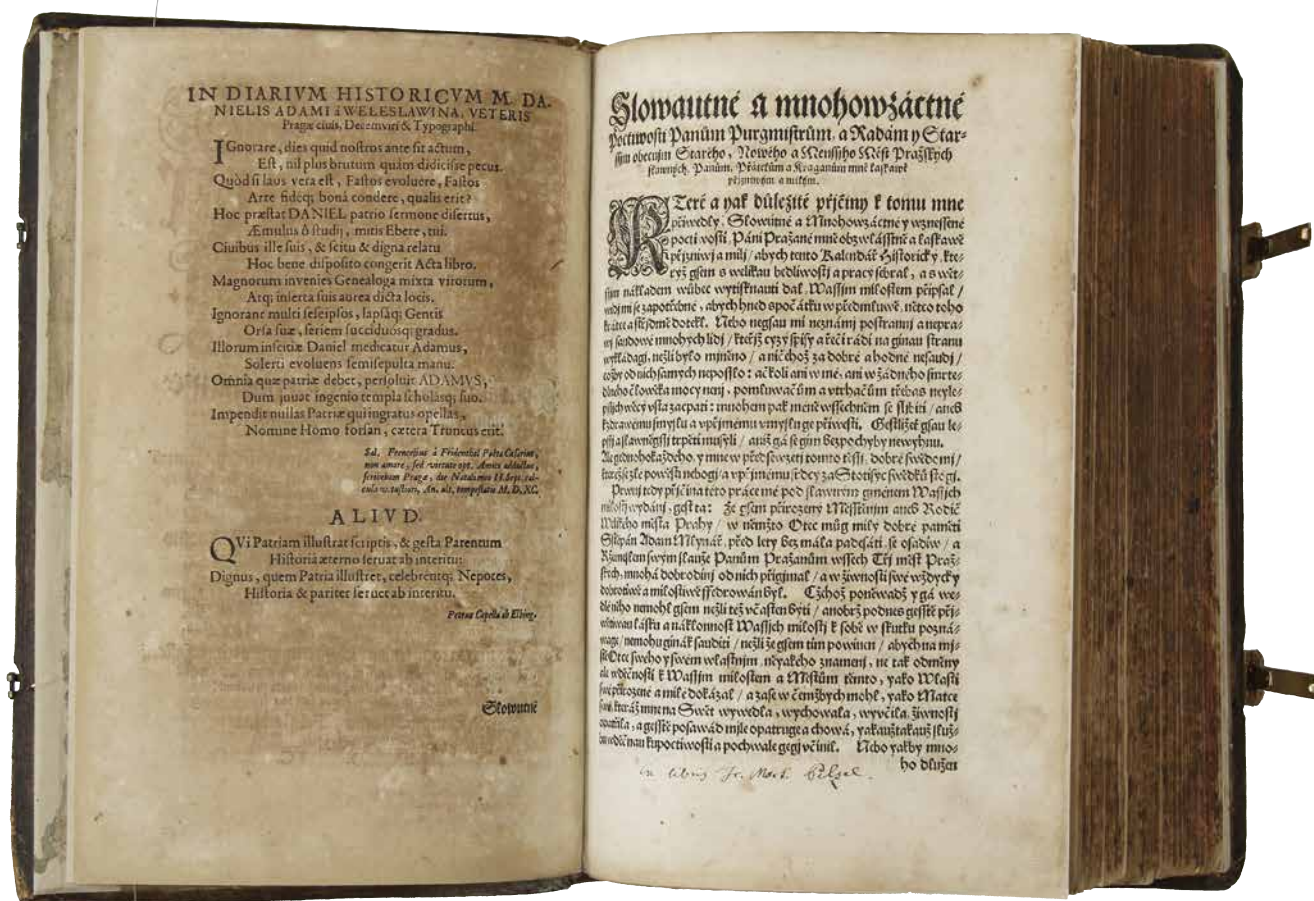
⁸⁴ Tamtéž.

⁸⁵ JOHANIDES 2003, s. 7.

⁸⁶ Je rovněž evidován in BAĐUROVÁ – BRTOVÁ 1987, s. 2; JOHANIDES 2003, s. 22; JOHANIDES 1994, s. 19. Při katalogizaci v KNAV nebyl identifikován pisatel rukopisných marginálií, tedy Václav Nosidlo z Geblic, o jehož záznamech v *Kalendáři* se nezmiňuje ani J. Johanides – uvádí pouze mezi rukopisy z Pelcelovy knihovny jejich opis: „*Kronyka Wáclawa Nosydla z Geblic in manu. 4. 36 x.*“ JOHANIDES 2003, s. 19; RICHTEROVÁ 2007, s. 58–59.

⁸⁷ Podrobněji o této knihovně viz LEDINSKÁ 1971, s. 57–78; LEDINSKÁ 1974, s. 194–214; ŠUMAN 2016, s. 104–109.

⁸⁸ JOHANIDES 2003, s. 5; BAĐUROVÁ – SVOBODOVÁ – ŠÍCHA 2013, s. 79.

Obr. 4. Podpis F. M. Pelcla v exempláři Veleslavínova *Kalendáře historického*, Knihovna Akademie věd ČR, signatura TC 23. Foto: Jarmila Franková.

svědectví z archivů i s poměrně dobrým finančním zajištěním.⁸⁹ Jeho kariéra začala s největší pravděpodobností univerzitním studiem, které zatím prokázané není.⁹⁰ Vyzkoušel si učitelování v blíže neurčené lokalitě a získal i zkušenosti s raným podnikáním – hut' na zpracování břidlice na Koporčiči v době jeho správcování a obhospodařování vlastních vinic v Polehradech a Újezdě. Držel-li se vždy svého hesla *Gravia monstrant ad gaudia*, byl to muž přijímající a překonávající překážky a nepříjemnosti s přesvědčením, že se jimi vykupuji následující radostí. S tímto přístupem mohl čelit i jakémusi opovržení, naznačovanému roku 1607 v relacích rychtářů z Mostu a Litoměřic ohledně jeho údajně nevěrohodného práva užívat šlechtický predikát. Z tohoto důvodu se zřejmě u všech nedočkal vděku ani za nákladnou úpravu oltáře v kostele Věch svatých, do níž sebevědomě nechal vkomponovat svůj a manželčin erb, jak píše litoměřický rychtář Šiška (viz pozn. 46). Jeho ctižádostivé povaze odpovídají i funkce, které zastával v městské správě (úředník nad obecními důchody) a v evangelickém sboru („starší na kůru českého zpívání“). Většinu svého života strávil v Litoměřicích, kde někdy mezi

podzimem roku 1618 a snad červnem 1619 zemřel, aniž zanechal potomky a byl by znám nějaký jeho literární příspěvek. Následky jeho aktivit a postojů už snášela druhá manželka Ludmila, která mu však zajistila do budoucnosti jméno tím, že pro Václava Nosidla zachránila z manželovy pozůstalosti exemplář Veleslavínova *Kalendáře historického*, zatím jediného dokladu knihy z vlastnictví J. Mělnického. Příbuzenské spojení mezi Václavem Nosidlem a manželstvím jeho sestry Ludmily s Jiřím Mělnickým, prvním majitelem *Kalendáře historického* s vepsanými záznamy, by mohlo být rovněž podporou pro přiznání jejich rukopisného autorství Václavu Nosidlovi (viz pozn. 75).

Nepochybně zůstávají někde archiválie, které nebyly jako relevantní studovány, ačkoli v nich čekají další záznamy k J. Mělnickému z Greifenfelsu, pokud by se někdo o jeho osobnost zajímal. Není vyloučeno, že širším průzkumem fondů Archivu hlavního města Prahy by se mohly najít údaje ke kontaktům J. Mělnického s prostředím pražských humanistů. Byly by to informace stoprocentně zajímavé, jistě však zcela nevymažou kontury předbělohorského

⁸⁹ LIPPERT 1871, s. 389, přiřadil J. Mělnického mezi nejbohatší a nejváženější litoměřické měšťany.

⁹⁰ Bohužel se jeho jméno v univerzitních albech, archivních ani tištěných, nepodařilo zjistit: MONUMENTA 1832; BERÁNEK 1989 – jméno Jiří Pšovský není evidováno vůbec, jediné jméno Jiří Mělnický patří studentovi z Poděbrad. Neúspěšná byla i rešerše v matrice Altdorfu: STEINMEYER 1912.

příběhu aktivního měšťana českobratrského vyznání,⁹¹ narýsované nyní prostudovanými a v textu citovanými prameny. Záměrem tohoto příspěvku byl především pokus odhalit vztah dvou prvních majitelů exempláře Veleslavína *Kalendáře historického*, prokazatelně v něm doložených, a alespoň částečně zodpovědět otázky, které naznačila již M. Lisá v roce 2009 (viz pozn. 84). K tomu litoměřické archivní dokumenty informacemi přispěly.

Rukopisy:

NOSIDLO z GEBLIC, Václav. *Kronika z let 1626–1638*, opis, Archiv Národní knihovny ČR, sign. XIX.B.6 MS.108. Dostupné z: http://www.manuscriptorium.com/apps/index.php?direct=record&pid=RASTIS-NKCR__XIX_B_6_____4B93R57-cs#search [cit. 16. 11. 2021].

Archivní prameny:

Archiv hl. města Prahy (AMP), Sběrka úředních knih a rukopisů, Kniha kvitancí, měšťanských práv, erbovních privilegií, cechovních artikulí a dalších cechovních písemností, 1377-1669, sign. 556, fol. 88a (nově tužkou 81), fol. 264a, (nově tužkou 449); Kniha nálezů 1562-1583, sign.473; Kniha obligací a smluv bílá 1572-1590, sign. 2122.

Národní archiv ČR (NA ČR), Praha, sbírka Salbuchů, sign. Sal 12a, ff. 415r–416v; fond Stará manipulace M 149/2, kart. 1521; fond Stará manipulace sign. S/15/15, karton 2064, seznam majitelů domů, Mělník z roku 1568; fond Wunschwitz, Materiálie, seš. G, s. 25; Česká dvorská kancelář, inv. č. 752, sign. IV D 1, kart. 497, fol. 14; fond Úřad desk zemských, karton 40, č. 1057; fond Stará manipulace, sign. SM C 215/L 7.

Státní okresní archiv (SOkA), Mělník, Protokol městské rady 1572–1575, č. 56; Protokol městské rady 1579–1582, č. 57; Listy zhostné a zachovací 1521–1600, 1601–1620; Manuál radní (makulář), č. 130; Kniha domovní trhová, č. 224; Kniha trhová a zápisní na domy 1579–1612, č. 225.

Státní okresní archiv (SOkA) Litoměřice se sídlem v Lovosicích, AML, Kniha pamětní, sign. IV B 1, s. 306, 349, 351, 380, 385, 429, 432; AML, Kniha trhová purkmistrovská 1583–1598, sign. I C c 6, ff. 202r, 283r; AML, Kniha trhová purkmistrovská 1610–1621, sign. I C c 9, fol. 21r, 24r, 35v–36r; AML, Kniha trhová purkmistrovská 1622–1633, sign. C c 10, fol. 227, 282r; AML, Kniha trhová 1633–1656, I B s 1, fol. 194r; AML, Kniha Thesaurus, sign. IV D 1 s. 86, 88, 99; AML, Kniha posledních vůlí 1622–1726, sign. I B x 1, fol. 27; AML, Kniha smluv a porovnání dědických 1591–1729, sign. I Ag 1, fol. 171r, 195v–196v, 205r; AML, Kniha obligací purkmistrovská 1612–1629 (1630), sign. I C d 9, ff. 37r, 346r; AML, Kniha sirotčí a inventářů 1599–1657, sign. I A h 1, ff. 38v–39v; AML, Kniha sentencí 1580/2–1606, sign. I B q 2, ff. 202r, 243v–244r; AML, Knihy přepisů král.

apelačního soudu, sign. I Br 1, fol. 4v. Některé z citovaných archivních knih SOKA Litoměřice jsou dostupné v digitálních kopiích z: <http://vademecum.soalitomeric.cz> [cit. 16. 11. 2021].

Staré tisky:

ADAM z VELESLAVÍNA, Daniel. *Kalendář Hystorycky. Krátké a Summownj poznamenánj wssechněch dnůw gednohokaždého Měsíce, přes celý Rok*. Praha: Daniel Adam z Veleslavína, 1590. Knihopis č. 59. Dostupné z: <https://kramerius.lib.cas.cz/> [cit. 16. 11. 2021].

CAMPANUS, Jan. *Turcivorum tyrannorum qui inde usque ab Otomano rebus Turcicis prae fuerunt descriptio ...* Praha: Jan Otmar Jakubův Dačický, 1597. [3], 40 s. RUKOVĚŤ 1, s. 256–257; BCBT37072

Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=YtZdAAAAcAAJ&redir_esc=y [cit. 16. 11. 2021].

Gratulationes in natalem Ivdithæ filiae optimi viri dn. Adami Mvld. à Greyffenselso &c. qvi in 28. Octob. 1595. incidit feliciter. scriptæ ab amicis & solatio Patris dicatæ ... S. l., s. t. n., s. a. [Praha: Daniel Adam z Veleslavína, 1595] A⁴ [=4] ff. Rukověť, sv. 3, s. 387. BCBT31066.

MATTIOLI, Pietro Andrea. *Herbář aneb Bylinář ... nynj zase přehlédnutý, ... rozhogněný a sprawený: Skrze Joachyma Kameraria, ... Z Německého pak gazyku w Český přeložený Od Adama Hubera z Rysnbachu, D. Danyele Adama z Weleslawjna. ...* Praha: Daniel Adam z Veleslavína, 1596. [XVIII] - 476 - [LXIII] ff. Knihopis K05417. Dostupné z: http://www.manuscriptorium.com/apps/index.php?direct=record&pid=AIPDIG-KNAVCRTB_9B_____26FDNRF-cs#search [cit. 16. 11. 2021].

Literatura:

BAĎUROVÁ – BRTOVÁ 1987–1988: BAĎUROVÁ, Anežka – BRTOVÁ, Bohuslava. *Soupis tisků 16. století ve fondech ZK-ÚVI ČSAV. Část I. A–K. Část II. L–Ž. Část III. Rejstříky. Vědecké informace ČSAV 1987–1988, Bibliografie 1, č. 2, s. 2–3.*

BAĎUROVÁ – SVOBODOVÁ – ŠÍCHA 2013: BAĎUROVÁ, Anežka – SVOBODOVÁ, Jana – ŠÍCHA, Vojtěch. *Vlastnická označení knih v historickém fondu Knihovny Akademie věd ČR (první výsledky průzkumu). Sborník Národního muzea, řada C – Literární historie 58, 2013, č. 3–4, s. 79.*

BERÁNEK 1989: BERÁNEK, Karel. *Bakaláři a mistři promovani na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze v letech 1586–1620*. Praha: Univerzita Karlova, 1989.

BÍLEK 1883: BÍLEK, Tomáš. *Dějiny konfiskací v Čechách po r. 1618. Část druhá*. Praha: Museum Království českého, 1883, s. 1126 (Novočeská bibliothéka vydávaná nákladem Musea Království českého, XXV). Dostupné z:

⁹¹ Nebyl tedy rozhodně katolík, jak o něm ještě v roce 2009 soudila LISÁ 2009, s. 15: „Nezodpovězená je i otázka, jak se kalendář dostal do Saska z rukou svého prvního majitele, Jiříka Mělnického z Greyffenselsu, jenž byl přesvědčený katolík a neměl tudíž důvod odcházet do exilu; v Sasku po něm proto nenacházíme stopy. Navíc se podle biografických údajů, které jsou k dispozici, nedá zjistit ani žádné předpokládané místo, kde by se cesty Mělnického a Nosidla střetly – ať už před, nebo po Nosidlově odchodu do exilu. Jak se kalendář ocitl mezi českými exulanty, tak zůstává spekulací.“

<http://www.digitalniknihovna.cz/nkp/view/uuid:4c35c810-e118-11dc-95d4-000d606f5dc6?page=uuid:fc2a569e-bd7a-4987-a4cd-2c7302f0b96c> [cit. 16. 11. 2021].

BOBKOVÁ 1999: BOBKOVÁ, Lenka. *Exulanti z Prahy a severozápadních Čech v Pirně v letech 1621–1639*. Praha: Scriptorium, 1999. Documenta Pragensia. Monographia.

BOHATCOVÁ 2005: BOHATCOVÁ, Mirjam. *Obecné dobré podle Melantricha a Veleslavínů: studie k završení knižní tvorby Mistra Daniela Adama z Veleslavína [zemřelého] 18. 10. 1599*. Překlad Marie Kyrálová. Praha: Karolinum, 2005.

BURGEROVÁ 2000: BURGEROVÁ, Marcela. Inventáře pozůstalostí města Litoměřic 17. století. In: *Města severozápadních Čech v raném novověku*. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, 2000, s. 77–85.

DOERR 1900: DOERR, August von. *Der Adel der böhmischen Kronländer: ein Verzeichniss derjenigen Wappenbriefe und Adelsdiplome, welche in den böhmischen Saalbüchern des Adelsarchives im k. k. Ministerium des Innern in Wien eingetragen sind*. Prag: Řivnáč, 1900.

Dostupné z: <http://digital.ub.uni-duesseldorf.de/ihd/content/pageview/8215566> [cit. 16. 11. 2021].

DONEK 1931: DONEK, Edmund. *Tak zvané „staré, zlaté“ časy: kulturně-historické črty z minulosti města Litoměřic nad Labem*. V Litoměřicích: Musejní spolek, 1931. Knihovna Musejního spolku v Litoměřicích; čís. 1.

ĎURČANSKÝ 2013: ĎURČANSKÝ, Marek. *Česká města a jejich správa za třicetileté války: zemský a lokální kontext*. Praha: Karolinum, 2013, s. 93–95.

FEJTOVÁ 1998: FEJTOVÁ, Olga. Kalendář historický z majetku pražského rodu Dvorských z Gryfí Hory. *Miscellanea oddělení rukopisů a starých tisků* 15, 1998, s. 97–124.

GELLNER 1938: GELLNER, Gustav. *Životopis lékaře Borbonia a výklad jeho deníků*. Praha: Česká akademie věd a umění, 1938, s. 76 sqq.

Dostupné z: <https://digi.law.muni.cz/handle/digilaw/1233> [cit. 16. 11. 2021].

HEJNIC 1999: HEJNIC, Josef. Paměti Jiřího Hanuše Velimského a humanisté doby rudolfínské v Kostelci nad Labem. *Knihy a dějiny* 6, 1999, č. 1–2, s. 1–35.

HRDÁ 1994: HRDÁ, Lenka. *Rukopisný analistický záznam v ústeckém exempláři Kalendáře historického Daniela Adama z Veleslavína z roku 1590: přepis a rozbor tohoto záznamu*. Ústí nad Labem 1994. Diplomová práce. Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, Pedagogická fakulta, Katedra historie.

HULÁKOVSKÝ 1860: HULÁKOVSKÝ, Jan M. O původu a proměnách jmen rodních. *Časopis Musea království Českého* 34, 1860, s. 146–433.

JÁSEK 2004: JÁSEK, Jaroslav. Karel Mělnický z Karlsperka, měšťan a stavitel. In: *Pražské městské elity středověku a raného novověku: jejich proměny, zázemí a kulturní profil. Sborník příspěvků z 21. vědecké konference Archivu hlavního města Prahy, uspořádané ve spolupráci s Institutem mezinárodních studií Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy ve dnech 1. a 2. října v Clam-Gallasově paláci v Praze*. Praha: Archiv hlavního města Prahy, 2004, s. 125–130. Documenta Pragensia 22.

JOHANIDES 1994: JOHANIDES, Josef. O knihovně a rukopisech Františka Martina Pelcla. *Knihy a dějiny* 1, 1994,

č. 1, s. 19. Dostupné z: <http://www.digitalniknihovna.cz/knav/view/uuid:5f07da39-824e-4eb9-a0e9-d7fa1dae516a?page=uuid:29fb91bd-6207-42d5-a860-b57079e73ed0> [cit. 16. 11. 2021].

JOHANIDES 2003: JOHANIDES, Josef. *Knihovna Františka Martina Pelcla*. Hradec Králové: František Šalé – Albert, Rychnov nad Kněžnou: Městský úřad v Rychnově nad Kněžnou, 2003, s. 7.

KILIÁN 2010: KILIÁN, Jan et al. *Mělník*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2010.

KLECANDA 1931: KLECANDA, Vladimír. Tři kapitoly o českomoravských erbovnících. In: *Zprávy Českého zemského archivu* 7, 1931, s. 71–95.

KNIHOPIS: TOBOLKA, Zdeněk Václav – HORÁK, František – WIZDÁLKOVÁ, Bedřiška (edd.). *Knihopis českých a slovenských tisků od doby nejstarší až do konce XVIII. století*. Praha: Komise pro knihopisný soupis českých a slovenských tisků, 1925–1967, K00058 a K00059. Dostupné z: https://aleph.nkp.cz/F/?func=file&file_name=find-b&local_base=KPS [cit. 16. 11. 2021].

KOLÁŘ – SEDLÁČEK 1996: KOLÁŘ, Martin – SEDLÁČEK, August. *Českomoravská heraldika. Část všeobecná*. Praha: Argo, 1996, s. 69–81 (vydání z roku 1902 dostupné z: <http://www.historie.hranet.cz/heraldika/> [cit. 16. 11. 2021]).

KOPÁČEK 2000: KOPÁČEK, Jiří. *Dobřenského sbírka jednolistů 16. století*. Praha 2000. Diplomová práce. Filozofická fakulta UK, Ústav informačních studií a knihovnictví, 2000.

Dostupné z: http://www.manuscriptorium.com/apps/main/mns_direct.php?docId=set04071319 [cit. 16. 11. 2021].

KRÁL Z DOBRÉ VODY 1904: KRÁL Z DOBRÉ VODY, Vojtěch. *Der Adel von Böhmen, Mähren und Schlesien. Genealogisch-heraldisches Repertorium sämtlicher Standeserhebungen, Prädicate, Beförderungen, Incolats-Erteilungen, Wappen und Wappenverbesserungen des gesamten Adels der Böhmischen Krone mit Quellen und Wappen-Nachweisen*. Prag: I. Taussig, 1904, s. 159.

LEDINSKÁ 1971: LEDINSKÁ, Hana. Zámecká knihovna v Děčíně a její likvidace. *Knihovna. Vědeckoteoretický sborník* 8, 1971, s. 57–78.

LEDINSKÁ 1974: LEDINSKÁ, Hana. Děčínská zámecká knihovna (Příspěvek k dějinám). *Z minulosti Děčínska* 2, 1974, s. 194–214.

LIPPERT 1871: LIPPERT, Julius. *Geschichte der Stadt Leitmeritz*. In: *Beiträge zur Geschichte Böhmens. Abtheilung III. Orts-Geschichten*. Band II. Prag, Verlag des Vereines für Geschichte der Deutschen in Böhmen, 1871, s. 389, 457, 477. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=987GAAAAMAAJ&dq=Beitr%C3%A4ge+zur+Geschichte+B%C3%B6hmens.+Abtheilung+III.+Orts-Geschichten.+Band+II.+inauthor:Lippert&as_brr=3&redir_esc=y [cit. 16. 11. 2021].

LISÁ 2009: LISÁ, Martina. Pirenská exulantská obec během třicetileté války očima kroniky Václava Nosidla z Geblic. *Sborník Národního muzea v Praze, Řada C – Literární historie* 54, 2009, č. 1–4, s. 1–43.

Dostupné z: https://publikace.nm.cz/file/6705c04d9efe687fbb3dd8ba47448bd2/27467/Sbornik%20C%20historicky%202009_Martina%20Lisa.pdf [cit. 16. 11. 2021].

- LISA [sic] 2014:** LISA [sic], Martina. *Die Chronik des Václav Nosidlo von Geblice. Aufzeichnungen aus der böhmischen Exulantengemeinde in Pirna zur Zeit des Dreißigjährigen Krieges. Edition und Übersetzung.* Stuttgart: Franz Steiner Verlag, 2014. (= Forschungen zur Geschichte und Kultur des Östlichen Mitteleuropa, Bd. 47).
- MARTÍNEK 1972:** MARTÍNEK, Jan. Nález Nosidlových pamětí. *Zprávy Jednoty klasických filologů* 14, 1972, s. 25. Dostupné z: https://rukovet.cms.flu.cas.cz/static/Odkazy_upload/ZJKF_14_1-3_1972.pdf [cit. 16. 11. 2021].
- MARTÍNEK 1990:** MARTÍNEK, Jan. De Magistro Campano regni Hungarici laudatore. *Listy filologické* 113, 1990, s. 52–55.
- MARTÍNEK 1974:** MARTÍNEK, Jan. Svědectví nově objeveného rukopisu o povaze a rozsahu Nosidlových pamětí. *Strahovská knihovna* 9, 1974, s. 99–113.
- MONUMENTA 1832:** *Monumenta historica Universitatis Caroli-Ferdinandae Pragensis; Tom. I. Liber decanorum facultatis philosophicae universitatis Pragensis, ab anno Christi 1367. usque ad annum 1585 e codice membranaceo illius aetatis nunc primum luce donatus. Pars 2.* Praha, Jan Nep. Gerzabek, 1832.
- NUSKA 1952:** NUSKA, Bohumil. *Album obtahů charakteristického nářadí českých renesančních dílen.* I. díl, foto č. 13, váleček č. 14 (Meyšnar). Dostupné z: http://www.manuscriptorium.com/apps/index.php?direct=record&pid=RASTIS-NKCR_XIX_B_6_4B93R57-cs#search [cit. 16. 11. 2021].
- NUSKA 1970:** NUSKA, Bohumil. Meyšnarova knihářská dílna. Hromadná produkce vazeb na konci 16. století – jeden z důsledků vynálezu knihtisku a relativního zlevňování knih. In: *Knihotisk a kniha v českých zemích od husitství do Bílé Hory*, 1970, s. 119n.
- OSN 1906:** *Ottův slovník naučný. Díl 24, Staroženské – Šyl.* Praha: J. Otto, 1906, s. 687–688. Dostupné z: <http://www.digitalniknihovna.cz/nkp/view/uuid:04d2a750-eb9b-11e4-a511-5ef3fc9ae867?page=uuid:247716a0-1084-11e5-ae7e-001018b5eb5c> [cit. 16. 11. 2021].
- RICHTEROVÁ 2007:** RICHTEROVÁ, Alena. *Děčínské rukopisy ze sbírky Františka Martina Pelcla (1734–1801), nyní ve fondech Národní knihovny České republiky.* Praha: Národní knihovna ČR, 2007, s. 58–59.
- RUKOVĚŤ 1973:** TRUHLÁŘ, Antonín – HRDINA, Karel – HEJNIC, Josef – MARTÍNEK, Jan. *Rukověť humanistického básnictví v Čechách a na Moravě (Enchiridion renatae poesis Latinae in Bohemia et Moravia cultae).* Praha: Academia, 1973, sv. 4, s. 46.
- SEDLÁČEK 1868:** SEDLÁČEK, August. Příspěvky heraldické z desk zemských. *Památky archeologické a místopisné* 7, 1868, č. 2–3, s. 226. Dostupné z: <https://www.digitalniknihovna.cz/mzk/periodical/uuid:be359a80-ce5a-11e4-9c07-5ef3fc9bb22f> [cit. 16. 11. 2021].
- SEDLÁČEK 1923:** SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze Království českého. Svazek XIV, Litoměřicko a Žatecko.* Praha: Šolc a Šimáček, 1923, s. 417.
- SCHIMON 1859:** SCHIMON, Anton. *Der Adel von Böhmen, Mähren und Schlesien; ein alphabetisch geordnetes Verzeichniß der sämtlichen böhmischen, mährischen und schlesischen Adelsfamilien aller Grade, mit Daten ihrer ursprünglichen Standeserhebung, Beförderung in die höheren Adelsstufen, Charaktere, Würden und Prädikate, dann sonstigen Auszeichnungen.* Böhm. Leipa: Gedruckt bei Philipp Gerzabek, 1859, s. 102. Dostupné z: <https://www.ndk.cz> [cit. 16. 11. 2021].
- SCHULZ 1914:** SCHULZ, Václav. Spor o dědictví Jana Zykunda Křena z Velebudic. *Časopis Musea království Českého* 88, 1914, s. 48–56.
- SMETANA 1972:** Vyprávěcí prameny dějepisné vzniklé v Litoměřickém kraji do roku 1835. *Sborník archivních prací* 22, 1972/1, s. 221–295.
- SMETANA 1973:** SMETANA, Jan. Soupis vyprávěcích pramenů dějepisných vzniklých v Litoměřickém kraji do roku 1835. *Sborník archivních prací* 23, 1973, s. 215–282.
- STEINMEYER 1912:** STEINMEYER, Elias von (ed.). *Die Matrikel der Universität Altdorf.* Würzburg: Königl. Universitätsdruckerei H. Stürtz A. G., 1912. Veröffentlichungen der Gesellschaft für fränkische Geschichte. Vierte Reihe, Matrikeln fränkischer Schulen; Bd. 1–2.
- SVOBODOVÁ 1990:** SVOBODOVÁ, Milada. Paměti obyvatel Menšího Města pražského z let 1581–1628 ve Veleslavínově Kalendáři historickém. *Miscellanea oddělení rukopisů a starých tisků* 7, 1990 [vyd. 1991], č. 1, s. 75–105.
- ŠUMAN 2016:** ŠUMAN, František. Prodej děčínské zámecké knihovny a její další osudy. In: KRUŠINSKÝ, Rostislav – VINTROVÁ, Tereza (edd.). *Bibliotheca Antiqua 2016: sborník z 25. konference, 9.–10. listopadu 2016, Olomouc.* Olomouc: Vědecká knihovna v Olomouci; Praha: Sdružení knihoven ČR, 2016, s. 104–109.
- ŠVÁBENSKÝ 1973:** ŠVÁBENSKÝ, Mojmir. *Cerroniho sbírka: G 12: 13. stol. – 1845.* Brno: Státní archiv v Brně, 1973, s. 514. Inventáře a katalogy fondů Státního oblastního archivu v Brně, č. 26.
- TOŠNEROVÁ – KVĚTOVÁ 2019:** TOŠNEROVÁ, Marie – KVĚTOVÁ, Miroslava. *Paměť měst. Narativní prameny k dějinám Prahy, Českých Budějovic a Litoměřic do roku 1800.* Praha: Masarykův ústav a Archiv Akademie věd České republiky, 2019, s. 202, 340, 331–364.
- VOIT 2008:** VOIT, Petr. CAROLIDES z Karlsperka, rodina pražských humanistů. In: *Biografický slovník českých zemí* 9, C. Praha: Historický ústav Akademie věd ČR, 2008, s. 390–391. Dostupné z: http://biography.hiu.cas.cz/Personal/index.php/CAROLIDES_z_Karlsperka_rodina_pra%C5%BESk%C3%BDch_humanist%C5%AF [cit. 16. 11. 2021].
- VOLKOVÁ – MAREK 2011:** VOLKOVÁ, Jitka – MAREK, Vitalij. *Litoměřické ulice.* Hostivice: Baron, 2011, s. 91, č. 219.
- ZÍBRT 1900:** ZÍBRT, Čeněk. *Bibliografie české historie. Díl I.* Praha: Česká akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění, 1900.

Elektronické zdroje:

Bibliografie cizojazyčných bohemikálních tisků do roku 1800 (BCBT) [online]. Dostupné z: <https://kvo.lib.cas.cz/cizojazyčna-bohemika/> [cit. 16. 11. 2021].

Kartotéka Augusta Sedláčka [online]. Dostupné z: <http://www.augustsedlacek.cz/?q=cs/node/37> [cit. 16. 11. 2021].

Prozatímní heraldická knihovna [online]. Dostupné z: <http://www.historie.hranet.cz/heraldika/> [cit. 16. 11. 2021].

| **Anežka Baďurová**

| **Lenka Bártová**

Knihovna Akademie věd ČR

Národní 1009/3

110 00 Praha 1